БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Буряаг-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 199 (6634)
СЕНТЯБРИИН 30
СРЕДА
1953 он

Сэн 20 мүнгэн.

КПСС-эй ЦК-гэй Пленум болбол хартаабха ба овощьнуудые үйлэдбэрилгэдэхи гол зорилго хадаа хартаабха болон овощьнуудые үйлэдбэрилгэдэ механизациие үргэнөөр нэбтэрүүлгын, түрүү агро-аргануудые хэрэглэлгын үндэһэ һуури дээрэ эдэ культурануудай ургасые нилээд ехээр дээшэлүүлхэ ябадал болоно гэжэ тоолоно. Зорилго юуб гэхэдэ, ойрын хоёр—гурбан жэлэй туршада городуудай, промышленна центрнүүдэй ба болбосоруулагша промышленностиин эрилтые гүйсэд хангахаһаа гадна, мүн хартаабхын талаар малажалай хэрэглэмжэнүүдые хангаха хэмжээтэйгээр хартаабха ба овощьнуудые үйлэдбэрилдэг болгохо шухала.

(КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй тогтоолһоо).

ХУДӨӨДЭ НИИТЭ-ПОЛИТИЧЕСКЭ ХУДЭЛМЭРИ ҺАЙЖАРУУЛХА

Манай республикын колхозууд, машинно-тракторна станцинууд, совхозууд болон предприятинууд дээрэхи ажалшад үндэр эдэбхиин оршон байдалда «СССР-эй Хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй тогтоолтой танилсажа байна. Энэ түүхэтэ тогтоолые хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ дайшалхы программамнай гэжэ колхозно таряашад, МТС-эй болон совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд тоолоно.

Хүдөө ажахын бүри хүсэтэ дэбжэлтэ туйлаха зорилготой энэ программые амжалтатайгаар шиидхэлгэ хадаа партийна организацинуудай арад ниитын дунда эмхидхэлэй болон идейно-политическэ хүдэлмэриие хэр зэргэ ябуулһанһаа, бии байһан материально-техническэ условинуудые ба арга боломжонуудые бүхы талаарнь ашаглаха хэрэгтэ колхознигууд, МТС болон совхозуудай хүдэлмэришэдэй творческо эдэбхиие тэдэнэй хэр шадамараар элсүүлһэнһээ нилээн ехээр дулдыдаха юм.

Ниитэ-политическэ хүдэлмэри болбол ажалшадые коммунистическээр хүмүүжүүлхэ, тэдэниие ажахын-политическэ зорилгонуудые дүүргэлгэдэ элсүүлхэ шухала зэбсэг юм. Тэрэ хадаа ажалшадай творческо эдэбхиин ургахада, социалистическэ хүдөө ажахыда бии байһан резервнүүдые элирүүлхэдэ, колхоз, совхоз болон МТС-үүдэй ажал-ябуулгада байһан дутагдалнуудые усадхахада туһалдаг. Партийно-политическэ хүдэлмэри хадаа ажахын туйлалтануудай үндэһэ һууриинь болодог.

КПСС-эй ЦК-гэй Пленум хүдөөдэхи партийна организацинуудай ажал-ябуулгада горьтой дутуунуудай бии байһые, партийно-политическэ хүдэлмэриин ажахын зорилгонуудһаа таһархайгаар ябуулагдажа байһаниие заагаад, энэ хүдэлмэриин хэмжээе эрид һайжаруулха эрилтэ табиһан байна.

Мүнөө хүдөөдэхи политическэ хүдэлмэриин гол зорилгонь юуб гэхэдэ, партиин ЦК-гэй Пленумэй материалнуудтай болон СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба КПСС-эй Центральна Комитедэй эдэ үдэрнүүдтэ тунхаглагдажа байгаа тогтоолнуудтай бүхы колхознигуудые, МТС болон совхозуудай хүдэлмэришэдые, бүхы ажалшадые танилсуулха, табигдаһан эдэ зорилгонуудые дүүргэлгэдэ тэдээниие зоригжуулха хэрэг болоно.

Партиин Байкало-Кударын, Заиграйн, Кяхтын, Мухаршэбэрэй, Түнхэнэй ба бусад айкомууд КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй материалнуудые абан сасуу ойлгуулгамжын хүдэлмэриие ажалшадай дунда үргэнөөр ябуулжа эхилһэн байна. Ажалшадай дунда ябуулагдадаг политическэ хүдэлмэриие дээшэлүүлхэ хэрэгтэ партийна эхин организацинуудта туһалалсахаар партийна болон советскэ хүдэлмэрилэгшэд колхозууд болон МТС-үүдтэ эльгээгдэнхэй. Пленумэй тогтоолые тайлбарилан ойлгуулха талаар агитаторнуудай аймагай гү, али кустовой семинарнууд үнгэргэгдөө. Партиин эдэ айкомууд, тэндэхи олон партийна эхин организацинууд партиин ЦК-гэй Пленумээр табигдаһан хүдөө ажахые саашадань хүгжөөн дэбжүүлхэ зорилгонуудые колхоз ба МТС бүхэндэ бодотоор бэелүүлхэ тодорхой хэмжээ ябуулгануудые үргэн ниитэ колхознигуудтай, МТС-эй хүдэлмэришэдтэй зүбшэн хэлсэжэ, хараална.

Гэбэшье, зарим аймагуудта (Прибайкалиин, Тарбагатайн, Закаменай ба бусад) колхознигууд ба МТС-эй хүдэлмэришэдэй дунда Пленумэй материалнуудаар ойлгуулламжын хүдэлмэри һулаар ябуулагдана. Кабанскын ба партиин бусад зарим айкомууд, Пленумэй тогтоолоор хараалагдаһан зорилгонуудые дүүргэлтэ болгохо талаар ямаршье эмхидхэлэй хүдэлмэри хэнгүй, үшөө али нэгэн «онсо заабаринуудай, инструкцинуудай» дээрэһээ үгтэхые хүлеэжэ, бүхы хүдэлмэреэ Пленумэй тогтоолые миин лэ тайлбарилха тэдыгээр хизаарлажа байна.

Хүдөөдэхи партийна организацинууд хадаа хүдөө ажахын шиидхэхы һалбаринуудта хүдэлдэг механизаторнуудай, малажалай фермэнүүдтэ, тэжээл бэлэдхэлэй болон огородно бригадануудта хүдэлмэрилэгшэдэй дунда партийно-политическэ хүдэлмэриие үлэмжэ һайжаруулха зэргэтэй. Пленумэй материалнуудые, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба партиин ЦК-гэй тогтоолнуудые ойлгуулхын тула политическэ хүдэлмэриин бүхы формонуудые—элидхэл болон лекцинүүдые, хөөрэлдөөн болон коллективнэ уншалгые, хэблэл болон радиое, мүн тэрэшэлэн хүдөөдэхи культурна гэгээрэлэй эмхи зургаануудые дүүрэн хэрэглэхэ ёһотой.

Ниитэ-политическэ хүдэлмэри хадаа дайшалхы шэнжэ шанартай байхаһаа гадна, социалистическэ мүрысөөнэй ябаса соо бии болоһон хамаг шэнэ, түрүү юумые ниитэлэн пропагандалхада, түрүү дүй дүршэлые ба наукын туйлалтануудые хүдөө ажахын үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэдэ туһалалсаха ёһотой.

Хүдөө ажахын саашанхи хүгжэлтэ гансахан хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй хэрэг бэшэ, харин бүгэдэарадай, тэрэ тоодо бүхы промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй хойшолуулагдашагүй хэрэг мүн. Ушар тиимэһээ промышленна предприятинуудай партийна организацинууд КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй тогтоолые хүдэлмэришэдэй, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй дунда үргэнөөр тайлбарилха зорилготой. Эрийскэ леспромхозой коллектив энэ хэрэгтэ һайшаалтай үүдхэл гаргаа. Тэрэ леспромхоз Заиграйн аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозые шефтээ абаад, энэ оной декабриин 5 хүрэтэр энэ колхозые бүрин электрифицировалхэ, өөрынгөө материалһаа парниково рамануудые хэжэ үгэхэ, эртын овощь ургуулха тепличнэ ажахы байгуулхадань энэ колхоздо туһалха гэһэн уялга абаа. МТС-үүдтэ урдань хүдэлжэ байһанаа болёод, мүнөө ой модоной промышленностьда хүдэлжэ байһан трактористнуудай дунда тэдэниие һөөргэнь МТС-үүдтэнь бусааха зорилготой ойлгуулламжын хүдэлмэри леспромхозой партийна организаци ябуулна. Эриинхидэй үүдхэлые үргэнөөр дэмжэхэ шухала.

Республикымнай бүхы ажалшад орон доторoo хүдөө ажахын продуктнуудые элбэг дэлбэг болгохо хэмжээ хараалһан Парти ба Правительствын тогтоолнуудые амжалтатайгаар дүүргэхээр оролдоно. Хүдөөдэхи политическэ хүдэлмэриие бүхы талаһаань һайжаруулга хадаа эдэ түүхэтэ тогтоолнуудые амжалтатайгаар дүүргэхын нүхэсэл болоно.

МОСКВА, КРЕМЛЬ.

ССР Союзай Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Г. М. МАЛЕНКОВТО

Хүндэтэ нүхэр Түрүүлэгшэ!

Агууехэ Советскэ Союзай газарые орхижо ябахадаа, манай делегацида үзүүлһэн анхарал оролдолгын түлөө Советскэ Правительствода ба Танда өөртэтнай гүн гүнзэгы баясхалангаа мэдүүлхыемни зүбшөөрыт.

Москвада манай хоёр Правительствонуудай хоорондо болоһон хэлсээнүүд манай оронуудай хоорондохи хани барисаата харилсаануудые саашадань бэхижүүлхэ хэрэгтэ, манай арадай ажахые түргөөр һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ, Корейдэ амгалан шиидхэбэри туйлаха хэрэгтэ шэнэ нэмэри хэхэ байһаниинь лабтай.

Элүүр мэндэ ябахыетнай, саашадаа үрэ ехэтэйгээр хүдэлмэрилхыетнай Танда хүсэнэб.

Корейско Арадай-Демократическа Республикын Министрнүүдэй Кабинедэй Түрүүлэгшэ КИМ ИР СЕН.

Чита город.
1953 оной сентябриин 28.

СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ, КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДТЭ

1953—1955 онуудта колхозууд болон совхозуудта хартаабха ба овощь үйлэдбэрилгые дээшэлүүлхэ хэмжээнүүд ба тэдээниие бэлэдхэлгэ тухай

Орон дотор хартаабха ба овощь үйлэдбэрилгэ тэдээндэ хүн зоной, илангаяа томо городууд болон промышленна центрнүүдэй хүн зоной, мүн буйлуулдаг промышленностиин ургаһан хэрэглэмжэнүүдһээ тон ехээр гээгдэнхэй гэжэ СССР-эй Министрнүүдэй Совет ба КПСС-эй Центральна Комитет тэмдэглэнэ. Олон областьнууд, хизаарнууд ба республикануудта хартаабха ба овощной культурануудые тарилгын талмай дайнай урда тээхи хэмжээндээ хүрөөдүй, ургасань тон бага байна, олон колхозууд хартаабха ба овощь гүрэндэ уялгата ёһоор тушаалгаяа дүүргэнэгүй, мүнгэн олзо доход багаар абана, эдэ һалбаринуудһаа колхознигууд ажалта үдэртөө мүнгэн ба натуральна түлэбэри тон багаар абана.

Хартаабха ба овощь бэлэдхэлэй мүнөө байгаа сэнгүүд эдэ культурануудые үйлэдбэрилгэдэ колхознигуудые экономическа зохихо урма хэшээлтэй болгоногүй, тиимэһээ колхозуудта хартаабха ба овощь тарижа ургуулгада ёһотой анхарал хандуулагданагүй, эдэ культурануудые тарижа ургуулгын агротехникэ тон доодо хэмжээндэ байна. Хартаабха һуулгалга олон ушарта хабар хахалагдаһан газарта, ехэ оройтуулжа, үтэгжүүлэгдээгүй газарта, сортно бэшэ үрһөөр, тарилгын хүсэд бэшэ нормоор хэгдэнэ. Хартаабхын рядууд хоорондын элдүүрилгэ муугаар ба зохидгүй сагта үнгэргэгдэнэ. Хэдэ хэдэн областьнууд, хизаарнууд болон республикануудта хартаабхын, илангаяа эртын сортнуудай хартаабхын үрһэ тарижа абаха хүдэлмэри хангалтагүйгөөр эмхидхэгдэнхэй, энээнэй эсэстэ олон колхозууд ба совхозууд тарилгын сортовой материалаар өөһэдыгөө ханганагүй. Парниково-тепличнэ ажахы олон областьнууд, хизаарнууд ба республиканууда задагай байдалда оронхой. Эртын овощьнууд үнгэрхэдөө томо городуудай рыногүүдтэ багаар, үсөөн ассортиментээр гаргагдана. Капустын ба помидорой рассада бага хэмжээтэйгээр ургуулагдана, тиимэһээ эдэ культурануудые һуулгаха түсэб жэл бүри дүүргэгдэнэгүй. Овощной культурануудай тарилгые харууһалга—рядууд хоорондые бамбайлгалга, шоройень обоололго, бүртаг үбһыень түүлгэ, уһалалга ба нэмэлтэ тэжээл үгэлгэ саг соогоо бэшэ аад, хүсэд бэшээр хэгдэнэ. Эдэ дутагдалнууд хадаа хартаабха ба овощиин ургасын бага байлгын гол шалтагаан болоно, тиихэдэ хожомдожо ба шанар муутайгаар тэдээниие хуряаха гээшэ ехэ гээлтэдэ, ургасые ехээр дутуу абаха ябадалда хүргэнэ. Хартаабха ба овощной культурануудые тарижа ургуулгын ажал ехэтэй байбашье һаа, тэрээниие механизацилга хадаа хүдөө ажахын бусад һалбаринуудые механизацилгаһаа ехээр гээгдэнхэй. Машинно-тракторна станцинууд, совхозууд хартаабха ба овощь тарижа ургуулха хүдэлмэри хэхэ пропашной тракторнуудаар, машинануудаар мууса зэбсэглэгдэнхэй, тиихэдэ бии байгаа машинанууд хангалтагүйгөөр ашаглагдана. Олон МТС-үүд хартаабха ба овощной культурануудые һуулгаха, тариха, тарилгые харууһалха, үрһыень хуряаха талаар колхозуудтай баталһан договорнууд дотор хараалагдаһан уялгануудаа дүүргэнэгүй, тиихэдэ СССР-эй Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерство, областьнууд, хизаарнууд болон республиканууда партийна, советскэ органууд хартаабха ба овощной культурануудые тарижа ургуулгые механизацилха ба эдэ хүдэлмэринүүдэй талаар колхозуудтай баталһан договорно уялгануудаа дүүргэхэ талаар МТС-үүдэй директорнүүдтэ зохихо эрилтэ хэнэгүй, энээнэй эсэстэ тэдэ хүдэлмэринүүдые үнгэргэлгэ унжагайруулагдана, тарилгын зарим хуби харууһагүй орхигдоно.

СССР-эй Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерствын, СССР-эй Совхозуудай министерствын хүтэлбэрилэгшэд, мүн тиихэдэ республиканууд, хизаарнууд ба областьнуудай хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй органуудай хүдэлмэрилэгшэд хартаабха ба овощной культурануудые тарижа ургуулгын шэнэ аргануудые мууса шудална. Түрүү колхозуудта үргэнөөр хэрэглэгдэжэ байгаа квадратно-гнездовой аргаар хартаабха һуулгалгын, овощной культурануудые тарилгын шэнэ, прогрессивнэ арга удаанаар нэбтэрүүлэгдэнэ, тиихэдэ энэ аргые ороной бүхы колхозууд болон совхозуудай шадабари болгохын тулада СССР-эй Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерствын, СССР-эй Совхозуудай министерствын зүгһөө зохихо хэмжээнүүд абтанагүй. Гэхэтэй хамта, хартаабха һуулгалгын, овощной культурануудые тарилгын ба һуулгалгын квадратно-гнездовой арга хадаа тарилга харууһалгые гүйсэд шахуу механизацилха, тэдээниие тарижа ургуулгада гар ажал гаргашалгые ехээр хороохо, эдэ культурануудай ургасые түргэнөөр дээшэлүүлхэ, овощь тарилгые ба хартаабха үйлэдбэрилгые колхозуудай ниитын ажахын доход ехэтэй һалбаринууд болгохо арга олгохо байна.

Хартаабха ба овощной культурануудые һуулгалгын квадратно-гнездовой аргые хүдөө ажахын органуудай олон хүтэлбэрилэгшэдэй ба мэргэжэлтэдэй зүгһөө тоодоггүй хэбээрээ байһан ябадалые СССР-эй Министрнүүдэй Совет ба КПСС-эй ЦК тэсэшэгүй гэжэ тоолоод, энэ хэрэгтэ тиитэжэ гүрэнэй бэшэ ёһоор хандадаг ябадалые үгы хэхэ, хартаабха һуулгалгын, овощной культурануудые тарилгын квадратно-гнездовой аргые хаа хаанагүй колхозууд болон совхозуудта нэбтэрүүлхэ ябадал хангаха гэжэ СССР-эй Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерствоһээ, СССР-эй Совхозуудай министерствоһээ, нютагуудтахи партийна, советскэ ба хүдөө ажахын органуудһаа эринэ.

Хартаабха ба овощь колхозуудай уялгата ёһоор тушаалгые колхозуудта үгтэһэн хахалагдадаг газарай гектар бүриһөө тооложо гаргаха гэжэ Парти ба Правительствоор тогтоогдоһон принцип зүбтэй байһанаа гүйсэд харуулаа. Гэбэшье, хартаабха ба овощь бэлэдхэлэй практика дээрэ тус принципые эбдэхэ ябадал гарана, тиин үндэр ургаса абадаг түрүү, һайнаар хүдэлмэрилдэг колхозуудта гүрэндэ хартаабха ба овощь уялгатаар тушааха даалгабари тээгдэнги, мууса хүдэлмэрилдэг колхозуудта орходоо һураггүй ехэ хэмжээтэйгээр үгтэнэ.

Тиимэ буруу практика хадаа хартаабха болон овощиин ургасые дээшэлүүлгын түлөө тэмсэхэ хэшээл бии болгоногүй, түрүү колхозуудые урмашуулнагүй. Энэ системын байхада хартаабха ба овощь үйлэдбэрилгые дээшэлүүлжэ байдаг түрүү колхозууд ба үнэн сэхээр хүдэлмэрилдэг колхознигууд урмашуулагданагүй, ниитын ажахые бэхижүүлхэ ба эдэ культурануудай ургасые дээшэлүүлхэ тушаа анхарал багаар табидаг колхозууд ба колхознигуудта орходоо тэдэнэр муу байдалда оруулагдана.

Гүрэндэ хартаабха ба овощь тушааха даалгабаринуудаа дүүргэһэнэй ба ниитын фонднуудые байгуулһанай һүүлээр олон колхозуудта ехэ хэмжээнэй хартаабха ба овощь үлэнэ, ондоо тээшэнь худалдалгын муугаар эмхидхэгдэһэн дээрэһээ рыногүүд дээрэ худалдагданагүй, энэ хадаа хартаабха ба овощиин талаар городууд болон промышленна центрнүүдэй хүн зоной хэрэглэмжые гүйсэд һайнаар хангаха арга боломжые багадхана, колхозууд болон колхознигуудай мүнгэн олзо доходые доошолуулна, эдэ һалбаринуудай хүгжэлтэдэ туһалнагүй, эд хэрэглэгшэдэй кооперации колхозууд болон колхознигуудһаа хартаабха ба овощь худалдан абалгые мууса эмхидхэнэ ба ябуулна.

Хартаабха ба овощь үйлэдбэрилгые саашань хүгжөөхэ хэрэгтэ, эдэ культурануудай талаар хүн зоной улам ургажа байгаа хэрэглэмжэнүүдые хангахын ба эдеэ хоолой промышленностиие түүхэй эдээр хангахын тулада эдэ культурануудай ургасые дээшэлүүлгэдэ, тэдээнэй валовой ба товарна продукциие ехэдхэлгэдэ ехэ анхарал хандуулан, ССР Союзай Министрнүүдэй Совет ба КПСС-эй Центральна Комитет КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй 1953 оной сентябриин 7-ной тогтоолтой зохилдуулан ингэжэ тогтоогоо:

I.

Хартаабха ба овощь үйлэдбэрилгые ехэдхэхэ тухай

1. 1953 ондо колхозууд болон совхозуудта хартаабха ба овощной культурануудай бүхы ургасые суглуулха ябадал хангаха, гээлтэ гаргахагүй гэжэ СССР-эй Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерствые, СССР-эй Совхозуудай министерствые, республиканuудай Министрнүүдэй Соведүүдые, крайисполкомууд болон облисполкомуудые уялгалха.

Энэ зорилгоор:

а) хартаабха ба овощиин ургасые саг соонь хуряаха, шэрэхэ ажал хангаха, хуряалгын хүдэлмэринүүдэй шанарые нилээд ехээр дээшэлүүлхэ, абтаһан ургасые нарин нигтаар бүридхэхэ, хартаабха ба овощной культурануудай ургасые дээшэлүүлхэ түсэбүүдээ дүүргэһэнэй, үлүүлэн дүүргэһэнэй түлөө колхознигуудта нэмэлтэ түлэбэри үгэлгые саг болзор соонь эмхидхэхэ;

б) хуряалгын хүдэлмэринүүдые механизацилга хадаа хуряалгын болзорые богонидхохо, ургасын гээлтые багадхаха арга олгохо гэжэ хараадаа абан, хартаабха ба овощной культурануудай ургасые хуряаха талаар машинно-тракторна станцинуудай хүдэлмэриие нилээд һайжаруулха тушаа хэмжээнүүдые абаха.

Республиканuудай Министрнүүдэй Соведүүд, крайисполкомууд ба облисполкомууд колхозууд болон совхозуудта хартаабха ба овощной культурануудай хуряалгын ябасые, мүн тэрэшэлэн эдэ культурануудые хуряаха талаар машинно-тракторна станцинуудай даалгабаринуудаа дүүргэлгые хододоо хаража үзэжэ байха ёһотой. Хартаабха ба овощной культурануудай хуряалгые, тэдээниие тушаалгын гүрэнэй түсэбүүдые түргэнөөр дүүргэхэ тушаа зохихо хэмжээнүүдые саг соонь абаха.

2. Хартаабха ба овощь үйлэдбэрилгые саашадань хүгжөөхэ зорилгоор 1954 ондо эдэ культурануудые тариха талаар доро дурсагдаһан даалгабаринуудые тогтоохо:

а) колхозуудта — хартаабха 4128,5 мянган гектар ба овощной культурануудые 1003,4 мянган гектар талмай дээрэ. Овощной культурануудые тарилгын ба һуулгалгын ниитэ талмай сооһоо тус тус культурануудай талаар иимэ даалгабари тогтоохо: капуста — 279,7 мянган гектарта, үгэрсэ — 153,8 мянган гектарта, помидор—171,4 мянган гектарта, һонгино ба чеснок — 116,6 мянган гектарта, морковь — 99,3 мянган гектарта ба столовын свёкло — 90 мянган гектарта.

Дурсагдаһан даалгабаринуудай хэмжээ соо хангаха гэбэл:

хартаабхые колхозуудта уһалагдадаг газар дээрэ 153,4 мянган гектарта ба овощной культурануудые 284,2 мянган гектарта һуулгаха ба тариха;

СССР-эй Эдеэ хоолой товарнуудай промышленностиин министерствын консервнэ ба овощь хатаалгын заводуудай зононуудай колхозуудта овощной культурануудые 133 мянган гектарта, тэрэ тоодо помидорые 45,2 мянган гектарта тариха;

б) СССР-эй Совхозуудай министерствын совхозуудта хартаабха 218 мянган гектарта, овощной культурануудые 72,5 мянган гектарта ба СССР-эй Эдеэ хоолой товарнуудай промышленностиин министерствын совхозуудта хартаабха 44 мянган гектарта, овощной культурануудые 20 мянган гектарта.

Хартаабха һуулгалгын, овощной культурануудые тарилгын ба һуулгалгын квадратно-гнездовой аргые үргэнөөр нэбтэрүүлгэ хангаха гэжэ СССР-эй Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерствые, СССР-эй Совхозуудай министерствые, нютагуудтахи советскэ ба хүдөө ажахын органуудые, МТС-үүд болон совхозуудай директорнүүдые уялгалха, тус арга хадаа эдэ культурануудай тарилгые хоёр шэглэлээр элдүүрилгые механизацилха арга олгодог байна. 1954 ондо колхозууд болон совхозуудта хартаабха, помидор ба капуста һуулгалгые заатагүй квадратно-гнездовой ба квадратна аргаар һуулгаха ябадал хангаха. Бүхы талмай дээрэ машинаар һуулгахын тула хартаабха һуулгадаг машинануудай 1954 ондо үшөөл дутагдалтай байха ябадалые хараадаа абан, хартаабхые квадратно-гнездовой аргаар һуулгалгада плугууд, культиваторнууд болон бусад зэбсэгүүдые үргэнөөр хэрэглэхэ.

СССР-эй Совхозуудай министерство 1953—1954 онуудта 154 совхозые хартаабха ба овощь үйлэдбэрилгэдэ нэмэжэ хабаадуулха, тиихэдэ СССР-эй Эдеэ хоолой товарнуудай промышленностиин министерство овощной ба плодоовощной 7 совхоз эмхидхэхэ ёһотой.

3. 1954 ондо гектар бүриһөө хартаабхын ба овощной культурануудай ургаса абаха даалгабари иимээр тогтоохо:

а) колхозуудта — хартаабха 140 центнерһээ, капуста 175 центнерһээ, үгэрсэ—110 центнерһээ, помидор—135 центнерһээ, һонгино—85 центнерһээ, морковь — 120 центнерһээ, столовын свёкло — 130 центнерһээ бага бэшые;

б) совхозуудта — хартаабха 140 центнерһээ, капуста — 210 центнерһээ, үгэрсэ — 115 центнерһээ, помидор — 165 центнерһээ, һонгино — 100 центнерһээ, морковь — 135 центнерһээ, столовын свёкло — 155 центнерһээ бага бэшые.

4. Томо городуудта, промышленна центрнүүдтэ дүтын нуга газарнуудта овощной культурануудые ба хартаабха тарилгые, мүн тэрэшэлэн нуга газарнуудта ороохото ба бусад культурануудай тарилгые хороожо, шэнэ нуга газарнуудые ашаглаха хүдэлмэри ябуулжа, спиртовой, крахмало-паточна ба овощь буйлуулгын промышленностиин түүхэй эдэй зононуудые ургэдхэхэ тухай дурадхалнуудые 1953 оной ноябриин 1 хүрэтэр СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ оруулха гэжэ СССР-эй Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерствые, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведые, Украинска ССР-эй Министрнүүдэй Соведые, Молдавска ССР-эй Министрнүүдэй Соведые ба Белорусска ССР-эй Министрнүүдэй Соведые уялгалха.

Московско областиин нуга газарнуудта, Волго-Ахтубинска нугада, Ока ба бусад гол мүрэнүүдэй нуганuудта овощь үйлэдбэрилгэ хүгжөөхэ хэрэгые онсо шухала удхашанартай гэжэ тоолон, нуга газарнуудта овощной культуранууд ба хартаабха тарилгын талмайе доро дурсагдаһан хэмжээндэ хүргэхэ гэжэ СССР-эй Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерствые, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведые, Украинска ССР-эй Министрнүүдэй Соведые, Московско, Сталинградска, Астраханска ба Рязанска облисполкомуудые уялгалха:

а) Московско областьдо Ока, Москва-река, Яхрома ба Сестра мүрэнүүдэй нуга газарнуудта овощной культурануудай тарилгые 1954 ондо 12 мянган гектарта, 1955 ондо 14 мянган гектарта;

б) Астраханска областьдо Волго-Ахтубинска нугада хартаабха ба овощной культурануудай тарилгые 1954 ондо 10,5 мянган гектарта, 1955 ондо 12,5 мянган гектарта;

в) Сталинградска областьдо Волго-Ахтубинска тохойдо ба Волга мүрэндэ ородог гол мүрэнүүдэй нуга газарнуудта хартаабха ба овощной культурануудай тарилгые 1954 ондо 6,6 мянган гектарта, 1955 ондо 9,1 мянган гектарта;

г) Рязанска областьдо Ока мүрэнэй ба тэрээндэ ородог гол мүрэнүүдэй нуга газарнуудта овощной культурануудай тарилгые 1954 ондо 5,8 мянган гектарта, 1955 ондо 8 мянган гектарта;

д) Украинска ССР-тэ Луганка, Ирпень, Айдар ба бусад мүрэнүү-

(Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта)

СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ, КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДТЭ

1953—1955 онуудта колхозууд болон совхозуудта хартаабха ба овощь үйлэдбэрилгые дээшэлүүлхэ хэмжээнүүд ба тэдээниие бэлэдхэлгэ тухай

(Үргэлжэлэл)

дэй нуга газарнуудта хартаабха ба овощной культурануудай тарилгые 1954 ондо 29,2 мянган гектарта, 1955 ондо 33.3 мянган гектарта.

Овощной ба хүдөө ажахын бусад культурануудые уһалалгада хэрэглэгдэдэг гол мүрэнүүд, сөөрэмүүд болон хаамал уһануудые промышленна предприятинуудай хаяжа байдаг уһаар муухай болгуулангүйгөөр тэрэ уһые сэбэрлэлгын 1954—1955 онуудай туршада Металлургическа промышленностиин министерство, Нүүрһэнэй промышленностиин министерство, Химическэ промышленностиин министерство, Транспортна ба хүндэ машина бүтээлгын министерство эмхидхэхэ ёһотой.

5. Хартаабха ба овощной культурануудай тарилгада хэрэглэхээр минеральна үтэгжүүлгэнүүд 1953 ба 1954 онуудта колхозуудта үгтэхэдөө нэгэ тонно үтэгжүүлгын түлөө тус тус жэлэй ургасаһаа хартаабхаар гү, али овощной культурануудай али нэгээр доро заагдаһан хэмжээтэйгээр (килограммаар) хожомынь натураар түлэхөөр урһаар үгэхэ:

	Сульфат аммони	Аммиачна селитрэ	Фосфорит-на гурил	Супер-фосфат	Хлористо кали	Калийна дабһан	Ултаһан известь
хартаабха	560	950	84	340	224	160	40
капуста	650	1100	100	400	260	185	50
һонгино	125	200	20	70	60	40	10

СССР-эй Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерство СССР-эй Финансын министерствотэй зүбшэн, промышленностьһаа абаһан минеральна үтэгжүүлгэнүүдэй үные түлэхэ гурим, үтэгжүүлгэнүүдэй үные түлэхэ счёдуудые колхозуудта барюулха гурим тухай, абаһан минеральна үтэгжүүлгэнүүдэй түлөө натуральна түлэбэри хэхэдээ овощной нэгэ культурые нүгөөдөөрнь һэлгэлгын эквивалентнүүд тухай дүрим һарын болзор соо зохёохо ба баталха ёһотой. Минеральна үтэгжүүлгэнүүд колхозуудай хүсэлөөр мүнөө байгаа условинуудай ёһоор мүнгөөршье үгтэжэ болохо гэжэ тогтоохо.

Гүрэнэй складуудһаа минеральна үтэгжүүлгэнүүдые МТС-үүд болон колхозуудта абаашалгые —эдэ үтэгжүүлгэнүүдые полинуудта оруулгые машинно-тракторна станцинуудта, СССР-эй Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерствын Союзсельхозавтотрансда даалгаха.

Минеральна үтэгжүүлгэнүүдые колхозуудта абаашаһанай ба тэдээниие полинуудта оруулһанай түлөө натуральна түлэбэриин хэмжээе СССР-эй Госплантай ба СССР-эй Финансын министерствотэй зүбшэжэ тогтоохыень СССР-эй Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерстводэ даалгаха.

6. Бүхы колхозууд болон совхозуудта хартаабхые сортовой үрһөөр тарилгада 1957 ондо гүйсэд шэлжэн орохын тулада, хартаабхын сортовой үрһэ ургуулха хэрэгые һайжаруулха тушаа, тус тус районуудта тааруулагдаһан, үлэмжэ ехэ ургасатай сортнуудые ба ццангаяа эртын хартаабхын сортые үрэжүүлгые, колхозууд болон совхозуудай үйлэдбэридэ нэбтэрүүлгые түргэдхэхэ тушаа хэмжээнүүдые абаха гэжэ СССР-эй Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерствые, СССР-эй Совхозуудай министерствые, советскэ ба хүдөө ажахын органуудые уялгалха.

Хартаабхын үрһэнэй шанарые һайжаруулха ба эртын сортнуудай хартаабхын үндэр шанартай үрһэнэй фонднуудые ехэдхэхэ зорилгоор үрһэнэй хартаабха тарижа ургуулхын тулада һуулгалгын зунай аргануудые хэрэглэлгые, тиихэдээ шадаал һаа уһалагдадаг газарта хэрэглэлгые үргэнөөр ашаглаха гэжэ талын ба модото талын районуудай колхозууд болон совхозуудта һайшаан дурадхаха. Хартаабхын үрһэнэй участогуудта торфтой хүрьһэнүүдые үргэнөөр ашаглаха, тиихэдэ минеральна хүрьһэнүүдтэхи хартаабхын үрһэнэй участогуудта органическа үтэгжүүлгэнүүдые һайсахана оруулжа байха.

Овощной гол культурануудай сортовой үрһэнүүдые 1954 оной ургасаһаа бэлэдхэхэ түсэб баталха гэбэл: капустын үрһэ —720 центнер, үгэрсын —11000 центнер, помидорой —550 центнер, һонгинын—10600 центнер, морковиин — 7000 центнер, столовын свёклын —11000 центнер.

Овощной культурануудай сортовой үрһэнүүдэй гүрэнэй страховой фондые 1955 ондо иимэ хэмжээндэ хүргэхэ: капустын —1000 центнер хүрэтэр, һонгинын — 5600 центнер, морковиин —4000 центнер хүрэтэр, столовын свёклын —7200 центнер хүрэтэр, бобово культурануудай—20000 центнер хүрэтэр, редисэй 700 центнер хүрэтэр.

Овощной культурануудай сортовой үрһэнүүдэй гүрэнэй страховой фондые ехэдхэхэ хэмжээ-ябуулгануудтай холбоотой гаргашануудые финансировалгын хэмжээе СССР-эй Финансын министерство тэрэшэлэн ехэ болгохо ёһотой.

Овоще-бахчева культурануудай ба тэжээлэй корнеплодуудай сортовой үрһэнүүдые хадагалхын тулада Сортсемовощиин системэ дотор складна байрануудые 1954 — 1955 онуудта хүрэхэ тоотойгоор бариха гэжэ СССР-эй Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерство хараалха ёһотой.

7. 1954 оной январиин 1-һээ эхилэн овоще-бахчева культурануудай ба тэжээлэй корнеплодуудай сортовой үрһэнүүдые худалдан үгэлгын мүнөө байгаа сэнгүүдые дунда жэшээгээр 12 процент доошолуулха гэжэ СССР-эй Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерствые, СССР-эй Финансын министерствые уялгалха.

8. Һонгино үйлэдбэридэг районуудай—Бессоновско, Арзамасска, Ростовско, Спасска, Погарска, Борисовска, Марковска, Комаровска, Балаклейскэ ба Павлоградска районуудай колхозуудта һонгино үйлэдбэрилгые ехэдхэхэ хэмжээнүүдые абаха гэжэ СССР-эй Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерствые, Пензенскэ, Горьковско, Ярославска, Рязанска, Брянска, Курска облисполкомуудые ба Украинска ССР-эй Министрнүүдэй Соведые уялгалха.

9. Һонгино үйлэдбэрилдэг районуудай колхозуудта 1953—1954 онуудта һонгино хадагалдаг газарнуудые хүрэхэ тоотойгоор бариха гэжэ СССР-эй Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерствые, Пензенскэ, Горьковско, Ярославска, Рязанска, Брянска ба Курска облисполкомуудые уялгалха.

Һонгино хадагалдаг газарнуудые барихын тулада 11,8 мянган кубометр барилгын модо худалдаха гэжэ 1954—1955 онуудай түсэбүүд соо Центросоюз хараалха ёһотой, тэрэ тоодо: Пензенскэ областиин колхозуудта 1954 ондо 1900 кубометр, 1955 ондо 1500 кубометр, Горьковско областиин колхозуудта 1954 ба 1955 онуудта 1100 кубометр, жэл бүри Ярославска областьдо 800, Рязанска областьдо 900, Брянска областьдо 600 ба Курска областьдо 800 кубометр.

10. СССР-эй Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерствые, СССР-эй Совхозуудай министерствые, СССР-эй Эдеэ хоолой товарнуудай промышленностиин министерствые, республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдые, крайисполкомуудые ба облисполкомуудые иигэжэ уялгалха:

а) колхозууд болон совхозуудта парнигууд ба теплицэнүүдые барилгаар арадай ажахын 1953 оной түсэб дотор хараалагдаһан даалгабаринуудай дүүргэлтые хангаха ба парнигууд болон теплицэнүүдые бии болголгые ба барилгые 1954—1955 онуудта доро дурсагдаһан хэмжээндэ хүргэхэ:

	Парнигууд (раманууд мянгаадаар)		Теплицэнүүд (мянган кв. метрээр)	
	бии болголго	барилга	бии болголго	барилга
колхозуудта				
1954 он	7567	2443	332,5	181
1955 он	10030	2468	491,4	240,1
СССР-эй Совхозуудай министерствын, СССР-эй Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерствын совхозуудта				
1954 он	1300	330	150	70
1955 он	1521	370	220	119
СССР-эй Эдеэ хоолой товарнуудай промышленностиин министерствын совхозуудта				
1954 он	330	16	32	3
1955 он	345	20	35	3

б) өөрынгөө программые бэелүүлгэдэ һаад хэнгүйгөөр, колхозууд ба совхозуудтай баталһан договорой ёһоор, тэдээнэй зөөреэр парнигууд ба теплицэнүүдые барилгадань колхозууд болон совхозуудта шеф ёһоной туһаламжа үзүүлхые промышленна предприятинуудта һайшаан дурадхаха;

в) парнигуудай хэрэглэгдэхэ болзорые утадхаха зорилгоор городууд шадарай колхозууд болон совхозуудта бетоноор ба удаан саг соо муудадаггүй бусад материалнуудаар парниково парубненуудые барилга үргэнөөр нэбтэрүүлхэ;

г) ууралаар, уһаар ба электричествээр дулаасуулагдадаг парнигууд болон теплицэнүүдые колхозууд ба совхозуудта үргэнөөр нэбтэрүүлгэ хангаха;

д) овощной культурануудай рассадые торф нэгшээгдэмэл горшоогхонууд соо ургуулха ябадалые үйлэдбэридэ үргэнөөр нэбтэрүүлхэ, 1954 онһоо эхилэн колхоз ба совхоз бүхэндэ торф нэгшээгдэмэл горшоогхонуудые үйлэдбэрилдэг, овощной культурануудай рассадые тэдээн соо ургуулдаг болохо ябадал хангаха. Нютагуудтахи советскэ органууд торф нэгшээгдэмэл горшоогхонуудые үйлэдбэрилхэ даалгабаринуудые колхозуудта хүргэхэ, эдэ даалгабаринуудай дүүргэлтые хиналта эмхидхэхэ ёһотой.

11. Овощной культурануудые тарилтада хэрэглэхын тулада колхозууд ба совхозуудта худалдахынь тулада СССР-эй Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерстводэ, СССР-эй Совхозуудай министерстводэ 1954 ондо 2 миллион парниково рамануудые, 1955 ондо 2 миллион парниково рамануудые үгэхэ гэжэ СССР-эй Ой модоной ба саарһанай промышленностиин министерствые уялгалха.

12. Овощной парнигууд болон теплицэнүүдые барилгада хэрэглэгдэхэ түхеэрэлгэ ба материалнуудые совхозуудта худалдахынь тулада СССР-эй Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерстводэ, СССР-эй Совхозуудай министерстводэ. СССР-эй Эдеэ хоолой товарнуудай промышленностиин министерстводэ ба колхозуудта худалдахынь тулада Центросоюзда үгэхэ гэжэ 1954 он 1955 онуудай түсэбүүд дотор хараалхыень СССР-эй Госпланиие уялгалха.

13. Промышленна предприятинуудай ба электростанцинуудай хаядаг дулаан зүйлнүүдые ашаглахаар городууд шадарай колхозууд болон совхозуудта теплицэнүүд, парнигууд болон дулаалагдамал газар бариха арга боломжонуудые тодорхойлхын тулада бэдэрэлгын хүдэлмэри 1953 ондо хэхэ, энэ асуудалаар дурадхалнуудые 1953 оной декабриин 1 хүрэтэр СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ оруулха гэжэ Московско, Ленинградска, Горьковско, Свердловско, Челябинска, Молотовско, Ивановска, Новосибирскэ, Ростовско, Иркутска, Тульска, ба Кемеровскэ облисполкомуудые, Краснодарска ба Алтайска крайисполкомуудые, Украинска ССР-эй Министрнүүдэй Соведые, Узбекскэ ССР-эй Министрнүүдэй Соведые, Азербайджанска ССР-эй Министрнүүдэй Соведые ба Грузинска ССР-эй Министрнүүдэй Соведые, Электростанцинуудай ба электропромышленностиин министерствые, Металлургическа промышленностиин министерствые, Нүүрһэнэй промышленностиин министерствые, Нефтяной промышленностиин министерствые, СССР-эй Үргэн хэрэглэлэй промышленна эд товарнуудай министерствые, Транспортна ба хүндэ машина бүтээлгын министерствые уялгалха.

14. Техническээр дулаасуулагдадаг теплицэнүүд ба парнигуудай типовой проектнүүдые 1953 ондо хэблэн гаргаха, заводто комплектнээр үйлэдбэрилхын тула дотороо түхеэрэлгэтэй, металлическа задалагдадаг конструкцинуудай проектые зохёохо гэжэ СССР-эй Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерствые уялгалха.

Барилгын министерство СССР-эй Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерствотэй, СССР-эй Совхозуудай министерствотэй зүбшэжэ, теплицэнүүдтэ хэрэгтэй металлическа конструкцинуудые өөһэдынгөө предприятинуудаар үйлэдбэрилүүлдэг болохо ёһотой.

Колхозууд болон совхозуудай теплична ажахыда зорюулан зохихо хэмжээнэй нүүрһэ, торф ба бусад түрэлэй түлишэ жэл бүри үгэжэ байха гэжэ СССР-эй Госплан, республикануудай Министрнүүдэй Соведүүд, крайисполкомууд ба облисполкомууд хараалха ёһотой.

15. Теплицэнүүдые, парнигуудые барижа байһан ба овощной культурануудые тариха нуга газарнуудые ашаглаха талаар мелиоративна хүдэлмэри хэжэ байһан колхозуудта, онсо ушар болгон, 1953—1955 онуудта Сельхозбанкын зээли иимэ хэмжээтэйгээр үгэхэ гэжэ СССР-эй Финансын министерствые уялгалха:

парнигуудые барилгада мүнгэн гаргашын 80 хүрэтэр процентые 5 хүрэтэр жэлэй болзороор, зээли абаһанһаа хойшо хоёрдохи жэлһээ эхилэн тэрээниие бусаахаар; мелиоративна хүдэлмэридэ ба теплицэнүүдые барилгада мүнгэн гаргашынь 90 хүрэтэр процентые 10 хүрэтэр жэлэй болзороор, зээли абаһанһаа хойшо гурбадахи жэлһээ эхилэн тэрээниие бусаахаар; картофелехранилищинуудые, овощехранилищинуудые, һарабшанууд болон сушилкануудые барилгада мүнгэн гаргашынь 70 процентын хэмжээтэйгээр, табан жэлэй болзороор, зээли абаһанһаа хойшо хоёрдохи жэлһээ эхилэн бусаахаар.

Зарим ушарнуудта облисполкомоор, крайисполкомоор, республикын Министрнүүдэй Соведээр баталагдаһан списогүүдэй ёһоор, дээрэ дурсагдаһан хэрэглэмжэнүүдэй мүнгэн гаргашын 100 процентын хэмжээтэйгээр зээли үгэжэ байха.

16. Хартаабха ба овощь үйлэдбэрилгэдэ колхознигуудай урма хэшээлые дээшэлүүлхэ зорилгоор хартаабха ба овощь худалдалгаһаа ороһон мүнгэн зөөриин 25 хүрэтэр процентые, ашаггай байһан газарта, хамтын суглаануудай шиидхэбэриин ёһоор колхознигуудта үгэжэ байха гэжэ колхозуудта һайшаан дурадхаха. Дурсагдаһан авансые колхознигуудта жэлэй эхинһээ хойшо ниитын ажахыда хүдэлжэ олоһон бүхы ажалта үдэрнүүдтэнь 15 хүрэтэр процентын хэмжээтэйгээр, овощь тарилгада ба хартаабха тарилтада хүдэлжэ олоһон ажалта үдэрнүүдтэнь 10 хүрэтэр процентын хэмжээтэйгээр һара бүри үгэжэ байха, тиихэдэ, мүнгэн доходуудые эсэслэн хубааха үедэ аванс багадхагдахагүй гэжэ тогтоохо.

Госбанк овощь тарилгаһаа ба хартаабха тарилгаһаа колхозуудай абаһан бүхы доходуудай 25 хүрэтэр процентын хэмжээтэйгээр мүнгэн зөөриие колхозуудай эрилтын ёһоор тусхай текущи счёдто оруулжа байха ёһотой, тус счёдой мүнгые энэ Тогтоолтой зохилдуулан имагта ажалта үдэртэ хубаалгада колхозууд гаргажа болохо байна.

17. Хартаабха, капуста, һонгино, үгэрсэ, морковь, столовын свёкло ба помидор уялгата ёһоор тушаалгаар колхозуудта гэжэ тогтоогдоһон мүнөө байгаа нормонуудые, колхозно айлнуудһаа, хүдэлмэришэд ба албахаагшадай ажахынуудһаа хартаабха уялгата ёһоор тушаалгын нормонуудые 1953 оной ургасаһаа эхилэн доошолуулха.

Энэ Тогтоолоор тогтоогдоһон, 1953 оной ургасаһаа хартаабха ба овощь уялгата ёһоор тушаалгын түсэбые баримталан, 1953 ондо хартаабха, капуста, һонгино, үгэрсэ, морковь, столовын свёкло ба помидор уялгата ёһоор тушаалгын доошолуулагдаһан шэнэ нормонуудые тус тус районуудта болон колхозуудта, мүн колхозно айлнуудһаа, хүдэлмэришэд ба албахаагшадай ажахынуудһаа хартаабха уялгата ёһоор тушаалгын нормонуудые 5 хоногой болзор соо баталха эрхые республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдтэ, крайисполкомуудта ба облисполкомуудта олгохо.

Хартаабха ба овощь уялгата ёһоор тушаалгын хэмжээе баримталан, колхозуудай хартаабха, капуста, һонгино, үгэрсэ, морковь, столовын свёкло ба помидор гүрэндэ уялгата ёһоор тушаалгын тус тус районуудай шэнэ нормонуудые, мүн колхозно айлнуудһаа хартаабха уялгата ёһоор тушаалгын нормонуудые һарын болзор соо зохёогоод, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй баталамжада табиха гэжэ СССР-эй Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерствые, республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдые, крайисполкомуудые ба облисполкомуудые уялгалха.

Хартаабха ба овощь колхозуудай уялгата ёһоор гүрэндэ тушаалгын тус тус районуудай шэнэ нормонуудые зохёоходоо доро дурсагдаһан зүйлые хараадаа абаха:

а) хартаабхын талаар—энэ культурые тарижа ургуулха талаар адлирхуу условинуудтай тус тус районуудай нормонуудай хэмжээн дотор ехэ илгаа гаргахагүй, тиихэдэ городуудта, промышленна центрнүүдтэ ба хартаабха буйлуулдаг предприятинуудта ойрын районуудта уялгата ёһоор тушаалгын нормонууд бусад районуудайхида орходоо зүбхэн лэ бага зэргэ дээшээ байха ёһотой. Хартаабха уялгата ёһоор гүрэндэ тушаалгын тус тус районуудай нормонууд районой бүхы колхозуудта заатагүй адли байха ёһотой;

б) овощиин талаар—городуудта, промышленна центрнүүдтэ ба овощь үйлэдбэрилдэг предприятинуудта ойрын зарим районууд болон колхозуудай онсо байдалые, мүн уһалагдадаг ба нуга газарнуудта овощь тариха талаар һайн условинуудтай районууд болон колхозуудта бусад районууд болон колхозуудта орходоо зарим тэды дээшэлүүлэгдэһэн нормонуудые тогтоон, тэдээнэй онсо байдалые хараадаа абаха;

в) хартаабха ба овощиие тэдээниие хэрэглэхэ газарнуудта асархада зөөлгын ехэ гаргашатай болодог тон холын районуудай колхозуудые хартаабха ба овощь уялгата ёһоор гүрэндэ тушаалтаһаа сүлөөлхэ.

Хартаабха, капуста, үгэрсэ, помидор, һонгино, морковь ба столовын свёкло колхозуудай уялгата ёһоор тушаалгын гектар бүриин баталагдаһан нормонуудые хубилгахагүй, мүн тогтоогдоһон нормонуудһаа дээшэ хэмжээгээр хартаабха ба овощь уялгата ёһоор тушааха даалгабаринуудые колхозуудта үгэхэгүй гэжэ нютагай органуудые хорихо.

18. Хартаабха ба овощь үйлэдбэрилхэ талаар колхозуудта агрономическа туһаламжа үзүүлгэ һайжаруулха зорилгоор, овощь тарилгые хүгжөөһэн ба парниково-тепличнэ ажахытай районуудтахи МТС-үүдэй штат дотор овощиин талаар МТС-эй главна агрономой орлогшын тушаалые нэмэжэ бии болгохо, тэрээндэ МТС-эй главна агрономой салинһаа 10 процент доогуур салин тогтоохо, хартаабха ба овощной культурануудай тарилгын талмайтай, мүн парниково-тепличнэ ажалтай колхозуудта хүдэлмэрихынь тулада МТС-үүдтэ агрономой овощь таригшын тушаалые бии болгохо, тэрээниие салингай талаар МТС-үүдэй участково агрономуудтай адлидхаха гэжэ СССР-эй Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерствые уялгалха.

Тус тус МТС-үүдтэ агрономуудай овощь таригшадай тушаалнуудай тооые СССР-эй Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерство, СССР-эй Финансын министерство һарын болзор соо тогтоохо ёһотой.

Овощь ба рассада хушалтатай газарта тарижа ургуулха талаар колхозно ба совхозно мастернуудые бэлэдхэлгые 1953 онһоо эхилэн эмхидхэхэ гэжэ СССР-эй Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерствые, СССР-эй Совхозуудай министерствые, республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдые, крайисполкомуудые ба облисполкомуудые уялгалха.

19. Тус тустаа огород тарилгые бүхы хэмжээгээр урмашуулха, совхозуудта, хамһабариин ба бусад ажахынуудта капустын, помидорой ба овощной бусад культурануудай рассадые торф нэгшээгдэмэл горшоогхонууд соо тарижа ургуулгые ба тэрээние огородуудтаа һуулгахынь тула хүдэлмэришэд ба албахаагшадта худалдалга эмхидхэхэ, багсалагдаһан минеральна үтэгжүүлгэнүүдые, огородно культурануудай дайсадтай ба үбшэнүүдтэй тэмсэхын тулада ядохимикадуудые огороднигуудта худалдалга, мүн гараар жэжэ зэр зэмсэгүүдые худалдалга эмхидхэхэ гэжэ облисполкомуудые, крайисполкомуудые, республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдые, министерствонүүд болон ведомствонүүдэй хүтэлбэрилэгшэдые уялгалха.

II.

1953—1955 онуудта хартаабха ба овощиин культурануудые тарижа ургуулха ба хуряаха хүдэлмэринүүдые механизацилха, пропашной тракторнуудые болон хүдөө ажахын машинануудые үйлэдбэрилгые ехэ болгохо тухай

20. Колхозуудта ба совхозуудта хартаабха болон овощной культурануудые тарижа ургуулха ба хуряаха гол шухала хүдэлмэринүүдые механизацилгын хэмжээе 1954—1955 онуудта иимэ хэмжээндэ (хүдэлмэринүүдэй ниитэ хэмжээһээ процентээр) хүргэхэ гэжэ СССР-эй Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерствые, СССР-эй Совхозуудай министерствые, СССР-эй Эдеэ хоолой товарнуудай промышленностиин министерствые, республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдые, крайисполкомуудые ба облисполкомуудые уялгалха:

	1954 ондо		1955 ондо	
	колхозуудта	совхозуудта	колхозуудта	совхозуудта
Хартаабхаар				
һуулгалга	45	80	80—90	95
рядууд хоорондын элдүүрилгэ	65	90	80—90	95
хуряалга	40	80	80—90	95
Овощёор				
тарилга	50	80	80—90	95
рассада һуулгалга	35	80	70—80	95
рядууд хоорондын элдүүрилгэ	70	85	80—90	95

21. Колхозуудта ба совхозуудта хартаабха болон овощной культурануудые тарижа ургуулха гол шухала хүдэлмэринүүдые комплексноор механизацилгада шухала хэрэгтэй машина ба зэр зэмсэгүүдэй нэрэ тооые баталха.

22. Хүдөө ажахые зэбсэгжүүлхын тулада хартаабха ба овощной культурануудые тарижа ургуулха талаар туршагдаһан иимэ машина ба зэр зэмсэгүүдые үйлэдбэрилдэг болохо тухайда СССР-эй Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерствын дурадхалые баталан абаха:

Хартаабха һуулгадаг дүрбэн рядна квадратно-гнездовой СКГ-4 гэжэ машина;

минеральна үтэгжүүлгэнүүдые хэхэ түхеэрэлгэтэй шорой обоолдог дүрбэн рядна КОН-2,8П гэжэ культиватор;

ХТЗ-7 тракторта тодхогдодог КРН—2,8 гэжэ ургасада тэжээл оруулдаг культиватор;

хартаабха хуряаха ККР-2 гэжэ комбайн;

набша отолдог АБН-2 гэжэ хоёр рядна аппарат;

ХТЗ-7 тракторта тодхогдодог СОН-2,8 гэжэ овощной сеялкэ;

торф нэгшээгдэмэл горшоогхонууд соо ургуулагдаһан рассадые квадратна ёһоор һуулгаха рассада һуулгалгын СРН-4 гэжэ машина;

торф нэгшээгдэмэл ИГ-9 гэжэ горшоогхонуудые үйлэдбэрилгын механизированнээр үгэдэг ба худхадаг станок;

ХТЗ-7 тракторта тодхогдодог тооһотуулан-сүршэлгын ОНК гэжэ машина;

уһа сэсэргэхэ ДДП-30 С гэжэ түхеэрэлгэ;

«Универсаль-2» гэжэ навесна тракторта тодхогдодог НН-0,3 гэжэ универсальна нагрузчик;

ХТЗ-7 тракторта тодхогдодог наг шэбхэ сасадаг НТ-1 гэжэ машина;

«Универсаль-2» гэжэ тракторта тодхогдодог наг шэбхэ сасадаг НТ-2 гэжэ машина;

наг шэбхэ, торф, минеральна үтэгжүүлгэнүүд ба известь сасадаг ТУР-7 гэжэ универсальна машина;

органическа шэнгэн үтэгжүүлгэнүүдэй холисые хүрьһэндэ шэнгээдэт, шэнгэн үтэгжүүлгэ автоматическаар хаядаг АНЖ-2 гэжэ машина;

овощьнуудые ба хартаабха шэрэдэг, ехэ багтамжатай кузовуудтай ЗИС-585 ба ГАЗ-93 гэжэ автосамосвалнууд:

23. КДП-35 гэжэ гусенична пропашной тракторые үйлэдбэрилхэ гэһэн СССР-эй Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерствын, Машина бүтээлгын министерствын дурадхалые баталан абаха.

24. КДП-35 тракторай конструктивна болон үйлэдбэриин дутагдалнуудые 1953 ондо усадхаха гэжэ Машина бүтээлгын министерствые уялгалха. «Беларусь» гэжэ тракторнуудай унифицированнэ гидравлическа подъёмнигуудтал адли болгогдоһон гидравлическа подъёмнигуудые КДП-35 гэжэ тракторнуудта 1954 оной 3-дахи кварталһаа эхилжэ табиха. КДП-35 тракторнуудта тааруулха үр-

(Үргэлжэлэлынь 3-дахи нюурта)

СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ, КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДТЭ

1953—1955 онуудта колхозууд болон совхозуудта хартаабха ба овощь үйлэдбэрилгые дээшэлүүлхэ хэмжээнүүд ба тэдээнэй бэлэдхэлгэ тухай

(Ургэлжэлэл)

[...]тэй гусеницануудай нэмэлтэ комплект гаргажа үгэхэ.

25. Хлопок хуряалгын машинануудые МТС-үүдтэ ба совхозуудта ажахын тулада нимэ маркануудай тоогой пропашной тракторнуудые комплектовани оруулалсан, 1954—1955 онуудта СССР-эй Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерстводэ, СССР-эй Совхозуудай министерстводэ, СССР-эй Эдеэ хоолой товарнуудай промышленностиин министерстводэ бүтээжэ үгэхэ гэжэ Машина бүтээлгын министерствые уялгалха:

	1954 ондо	1955 ондо
«Универсал»	10200	19000
«КДП-35»	10340	17000
«ХТЗ-7»	10500	18000
«Беларусь»	10000	15000

26. Оборонно промышленностиин министерствые иигэжэ уялгалха:

а) машина бүтээлгын министерствын чертёжоор «Беларусь» гэжэ пропашной тракторнуудые эдэ тракторнуудта шухала хэрэгтэй запасной частьнуудтайнь ба гидроподъёмнигуудтайнь суттань өөрын заводуудта үйлэдбэрилхэ хэрэг эмхидхэхэ;

б) 1954 ондо «Беларусь» гэжэ 10 мянган пропашной тракторнуудые, 1955 ондо 10 мянган иимэ тракторнуудые бүтээн гаргаха хэрэг хангаха;

в) «Беларусь» гэжэ тракторнуудые үйлэдбэрилгэ эмхидхэхэ хэмжээ-ябуулгануудые, мүн 1953 ондо хэрэгтэй капиталовложени тухай дурадхалнуудые СССР-эй Госплантай хамта хадаа hарын болзор соо СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ оруулха.

27. 61 мянган «Беларусь», ХТЗ-7, КДП-35, КД-35 гэжэ тракторнуудые жэл соо бүтээн гаргаха шадалтай байгуулгые 1955 оной эсэс хүрэтэр хангаха гэжэ Машина бүтээлгын министерствые уялгалха.

28. Пропашной тракторнуудые үйлэдбэрилгые тулишын аппаратураар хангахын тулада жэл соо 40 мянган хэhэг тулишын аппаратура, тэдээндэ 200 процент запасной частьнуудые бүтээн гаргаха шадабаритай тулишын аппаратурын цех Алтайска тракторна заводто бариха гэжэ Машина бүтээлгын министерствые уялгалха.

29. Хартаабха болон овощной культурануудые тарижа ургуулха ба хуряаха хүдэлмэринүүдые механизацилгые тус Тогтоолоор хараалагдаhан хэмжээндэ хүргэхын тулада Машина бүтээлгын министерствын чертёжоор 1954—1955 онуудта СССР-эй Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерстводэ, СССР-эй Совхозуудай министерстводэ, СССР-эй Эдеэ хоолой товарнуудай промышленностиин министерстводэ, хүдөө ажахын иимэ тооной машинануудые бүтээжэ үгэхэ гэжэ Машина бүтээлгын министерствые, Транспортна ба хүндэ машина бүтээлгын министерствые, Оборонно промышленностиин министерствые, Авиационно промышленностиин министерствые уялгалха:

	(штугаар) 1954 ондо	1955 ондо
Машина бүтээлгын министерство		
Квадратно-гнездовой аргаар хартаабха hуулгаха СКГ-4 гэжэ машинанууд	20000	25000
Нэмэлтэ тэжээл үгэхэ түхеэрэлгэтэй шорой обоололгын КОН—2,8 П гэжэ культиваторнууд	12000	18000
хартаабха хуряалгын КОК-2 гэжэ комбайнууд	4000	4000
хартаабха хуряалгын ККР-2 гэжэ комбайнууд	6000	12000
овощной СОН-2,8 гэжэ навесна сеялкэнүүд	6000	6000
рассада hуулгалгын СРН-4 гэжэ машинанууд	5000*)	7500
рассада hуулгалгын СР-6 М гэжэ машинанууд	2000	2000
КРН-2,8 гэжэ ургасада тэжээл оруулдаг культиватор	10000	12000
ХКЗ-7 тракторта тодхогдодог ОНК гэжэ тооhотуулгын-сүршэлгын машинанууд	2000	3000
ТР-1 гэжэ тукова сеялкэнүүд	5000	10000
Гэхэ кузовуудай автосамосвалнууд	15000	25000
СОД-24 гэжэ зерноовощной сеялкэнүүд	3000	5000
Оборонно промышленностиин министерство		
Торф нэгшээгдэмэл ИГ-9 горшоогхонуудые бэлэдхэхэ станогууд	2500	3500
ДДП-3ОС гэжэ уhа сэсэргээхэ түхеэрэлгэнүүд	2000	3000
Авиационно-промышленностиин министерство		
Наг шэбхэ зөөхэ машинанууд	2500	5000
тэрэ тоодо наг шэбхэ зөөлгын, БССР-эй Наукануудай Академиин хүдөө ажахые механизацилгын институдай зохёоhон машинанууд	1500	2000
хартаабха хуряалгын ККР-2 гэжэ комбайнууд	5000	9000
Транспортна ба хүндэ машина бүтээлгын министерство		
Наг шэбхэ тараажа хаядаг машинанууд	4000	11000

СССР-эй Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерство хадаа өөрын хэрэгсэлнүүдтэ 1954—1955 онуудта шэнгэн юумые автоматическаар сасадаг 10000 машинануудые, тэрэ тоодо 1954 ондо 3 мянгые, 1955 ондо 7 мянгые өөрынгөө заводуудта бүтээхэ болоно.

30. Хүдөө ажахын машина бүтээлгын Бүхэсоюзна научно-шэнжэлгын институдай зохёоhон капуста хуряалгын машинануудай ба Рязсельмаш заводой дэргэдэхи СКБ-гэй зохёоhон наг шэбхэ, торф, минеральна үтэгжүүлгэнүүдые ба известь сасадаг ТУР-7 гэжэ универсальна машинануудай конструкциие дахин заhаха ба 1954 онhоо эхилжэ, тэдэниие үйлэдбэрилгэ эмхидхэхэ зуураа, 1954—1955 онуудта капуста хуряалгын 6 мянган машинануудые, универсальна сасалгын 4 мянган машинануудые бүтээхэ гэжэ Машина бүтээлгын министерствые уялгалха.

СССР-эй Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерство, Машина бүтээлгын министерство хадаа өөрөө ашаагаа буулгадаг тракторна прицепүүдые жэл соо 15—20 мянга хүрэтэр үйлэдбэрилгэ эмхидхэхэ тухай дурадхалнуудые хоёр hарын болзор соо, МТС-үүдтэ байгаа хартаабха hуулгадаг дүрбэ рядна машинануудые квадратно-гнездовой аргаар хартаабха hуулгажа шадаха дүрбэн рядна машина болгохо дурадхалнуудые hарын болзор соо СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ оруулха болоно.

31. Машина бүтээлгын министерствые иигэжэ уялгалха:

а) хартаабха ба овощной культурануудые тарижа ургуулгые механизацилхын тулада шухала хэрэгтэй шэнэ машина ба зэр зэмсэгүүдые зохёохо хүдэлмэринүүдые түргэдхэхэ, тиихэ зуураа хүндэ хүрьhэтэй газарнуудта хүдэлмэрилхэ хартаабха хуряалгын комбайнуудые, механизированнээр ашадаг ба ашаагаа буулгадаг хартаабха сортировалалгын машинануудые, квадратно-гнездовой аргаар тарилга хэхэдэ хэрэглэгдэхэ овощной сеялкэнүүдые, капуста болон корнеплодуудые хуряалгын машинануудые, дулаалагдаhан газарта овощь тариха машинануудые, ашаха ба ашаа буулгаха механизмуудые, уhа сэсэргээдэг бүтээсэ ехэтэй түхеэрэлгэнүүдые, органическа үтэгжүүлгэнүүдые оруулха машинануудые түргэнөөр бии болгохо хэрэгтэ онсо анхарал хандуулха.

1953—1954 онуудта хартаабха ба овощной культурануудые тарижа ургуулха шэнэ машинануудые бии болгохо туршалгын—конструкторска түрүүшын ээлжээнэй хүдэлмэринүүдэй түсэб баталха;

б) 150—200 миллион түхэриг хэмжээнэй продукци жэл соо бүтээн гаргаха, хартаабха тарижа ургуулгын ба хуряалгын машинануудые үйлэдбэрилхэ завод 1954 ондо барижа эхилхэ.

Энэ завод барилгые Белорусска ССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ даалгаха.

Машина бүтээлгын министерство ба БССР-эй Министрнүүдэй Совет тус заводые бариха хэмжээ-ябуулгануудтай дурадхалнуудые hарын болзор соо СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ оруулха.

32. Хартаабха ба овощной культурануудые тарижа ургуулха ба хуряаха машинануудые, эдэ машинануудай запасной частьнуудые үйлэдбэрилгын талаар тус Тогтоолоор хараалагдаhан түсэбые бэелүүлхэ, мүн тэрэшэлэн тракторна прицепүүдые үйлэдбэрилхэ зорилгоор 1953 оной июлиин 1-нэй балансын ёhоор Машина бүтээлгын министерстводэ нимэ юумэ дамжуулан үгэхэ гэжэ доро дүрсагдаhан министерствонуудые уялгалха:

Авиационно промышленностиин министерство—котельно-механическа заводые;

Зам харилсаанай министерство—Лиепайска ба Сердобскэ паровоз заhабарилгын заводуудые;

СССР-эй Дотоодын хэрэгүүдэй министерство —№ 2 заводые;

СССР-эй Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерство —Омско заhабарилгын заводые.

1953 оной 4-дэхи квартал соо хараалагдаhан түсэбэй ёhоор эдэ заводуудай гаргаха промышленна продукциие тус министерствонуудэй бэшэ предприятинуудта үйлэдбэрилүүлхэ гэжэ Авиационно промышленностиин министерствые, Зам харилсаанай министерствые, СССР-эй Дотоодын хэрэгүүдэй министерствые, СССР-эй Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерствые уялгалха.

33. Ороhоной С—4 самоходно комбайнуудые бүтээдэгынь болюулаад, жэл соо 15 мянган штук бүтээн гаргаха хүсэтэйгөөр хартаабха хуряалгын ККР—2 маркын комбайнуудые үйлэдбэрилгэ Тульска комбайнова заводто эмхидхэхэ гэжэ Машина бүтээлгын министерствые уялгалха.

34. 1500 КДП—35 гэжэ тракторнуудые, 300 «Универсал» тракторнуудые, 800 ХТЗ тракторнуудые, СОН—2,8 гэжэ навесна овощной 500 сеялкэнүүдые, рассада hуулгалгын СРН—4 гэжэ 200 машинануудые, квадратно-гнездовой аргаар хартаабха hуулгаха СКГ—4 гэжэ 1500 машинануудые, хартаабха хуряалгын КОК—2 гэжэ 1000 комбайнуудые, шорой обоололгын КОН—2,8 гэжэ 500 культиваторнуудые, КРН—2,8 гэжэ ургасада тэжээл оруулдаг 500 культиваторнуудые, ХТЗ—7 тракторта тодхогдодог ОНК гэжэ тооhотуулгын-сүршэлгын 500 машинануудые бүтээжэ, СССР-эй Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерстводэ, СССР-эй Совхозуудай министерстводэ 1953 ондо нэмэжэ үгэхэ гэжэ Машина бүтээлгын министерствые уялгалха.

35. Барилгын министерствые иигэжэ уялгалха:

а) 1953 ондо Липецкэ тракторна заводой барилга дээрэ 5 миллион түхэриг хэмжээнэй подрядна хүдэлмэринүүдые нэмэжэ хэхэ, тиихэдээ Машина бүтээлгын министерствотэй зүбшөөрэн тус министерствын бэшэ барилганууд дээрэ 1953 ондо хэхэ подрядна хүдэлмэринүүдэйнгээ хэмжээе тиимэ хэмжээгээр бага болгохо;

б) 1953 ондо хараалагдаhан подрядна хүдэлмэринүүдэй түсэб соо оруулагдахаар механо-хабсаралгын № 3 корпус бариха хүдэлмэри Харьковска тракторна заводто бүтээхэ, 1954 оной II квартал соо монтаж хэхыень тус корпусые тушааха;

в) 1953 ондо Машина бүтээлгын министерствын хүдөө ажахын машина бүтээлгын заводуудта Машина бүтээлгын министерстводэ подрядна хүдэлмэринүүдые хэхэ ниитэ түсэбтэ оруулагдахаар 5,5 миллион түхэригэй барилгын монтажна хүдэлмэринүүдые, тэрэ тоодо заводуудта: Белинскосельмаш —1 миллион түхэригэй, «Красная звезда»—2 миллион түхэригэй, «Красный Аксай» —1 миллион түхэригэй. хүдэлмэри нэмэжэ бүтээхэ, мүн тэрэшэлэн Рязсельмаш заводто объектнүүдые дахинаа барижа эхилээд, 1953 ондо 1,5 миллион түхэригэй хүдэлмэри бүтээхэ.

36. Тус Тогтоол соо хараалагдаhан тракторна заводуудай объектнүүдые 1954—1955 онуудта барижа дүүргээд, ашаглалгада оруулха гэжэ Барилгын министерствые, Белорусска ССР-эй Министрнүүдэй Соведые ба Машина бүтээлгын министерствые уялгалха.

37. Тракторна заводуудта ба хүдөө ажахын машина бүтээлгын заводуудта үгэхынь тулада Машина бүтээлгын министерстводэ тус Тогтоол соо хараалагдаhан хэмжээнэй ёhоор 1953 ондо түхеэрэлгэ ба машинануудые нэмэжэ үгэхэ гэжэ СССР-эй Оборонно промышленностиин министерствые, Транспортна ба хүндэ машина бүтээлгын министерствые, Электростанцинуудай ба электропромышленностиин министерствые, Барилгын материалнуудай министерствые уялгалха.

Тракторна заводуудта ба хүдөө ажахын машина бүтээлгын заводуудта өөрынгөө үйлэдбэрилгэhээ түхеэрэлгэ тус Тогтоолоор хараалагдаhан хэмжээнэй ёhоор 1953 ондо хэрэглэхэ эрхэ Машина бүтээлгын министерстводэ олгохо.

38. Мүнөө хүдэлжэ байгаа тракторна заводуудые гүйсэд барижа дүүргэхэ хэрэгтэ 750 миллион түхэриг хэмжээтэй капитальна hомололгые, тэрэ тоодо 1954 ондо 350 миллион түхэригые 1954—1955 онуудай түсэбүүд дотор хараалха гэжэ СССР-эй Госпланиие ба Машина бүтээлгын министерствые уялгалха.

39. Кузнечно-прессовэ, лабораторна ба бусад түхеэрэлгэ Машина бүтээлгын министерстводэ 1954 ондо үгэхын тулада хилын саада тээ захилнуудые хэхэ гэжэ Гадаадын худалдаа наймаанай министерствые уялгалха.

40. Тракторна заводуудай түхеэрэлгэ 1954 ондо Машина бүтээлгын министерстводэ үгэхөөр түсэбүүд соогоо хараалха гэжэ Транспортна ба хүндэ машина бүтээлгын министерствые, Оборонно промышленностиин министерствые, Электростанцинуудай ба электропромышленностиин министерствые, Барилгын министерствые уялгалха.

41. Ивантеевскэ механическа заводые 1953 оной июлиин 1-нэй балансын ёhоор Машина бүтээлгын министерстводэ дамжуулан үгэжэ, овощь тарилгые механизацилгын машинануудые ба овощной культурануудые тарижа ургуулха туршалгын машинануудые бүтээхэ Гүрэнэй тусгаар конструкторска бюрогой база дээрэ эмхидхэхэ гэжэ СССР-эй Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерствые уялгалха.

42. 1953 ондо Машина бүтээлгын министерстводэ иимэ юумэ үгэхэ гэжэ СССР-эй Металлургическа промышленностиин министерствые, Ой модоной ба саарhанай промышленностиин министерствые, Химическэ промышленностиин министерствые уялгалха:

а) хартаабха ба овощной культурануудые тарижа ургуулха машинануудые үйлэдбэрилгэ саг сооньбэлэдхэхын тулада хара металлнуудай прокадые, трубануудые, хюрөөдэhэн модо ба саарhа үгэхэ;

б) 1953 ондо пропашной тракторнуудые нэмэжэ үйлэдбэрилхые хангахын, мүн тэрэшэлэн 1954 ондо тэдэниие үйлэдбэрилгөөр нөөсэ байгуулхын, стандартнабэшэ түхеэрэлгэнүүдые бүтээхын тулада металлопрокат ба материалнуудые үгэхэ.

43. Хүдөө ажахын машинануудые, узелнуудые ба тэдэнэй детальнуудые бүтээхэ талаар арадай демократиин оронуудай предприятинуудта захилнуудые үгэхэ тухайда дурадхалнуудаа бэлдэжэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ хоёр hарын болзор соо оруулхыень Гадаадын худалдаа наймаанай министерствые ба Машина бүтээлгын министерствые уялгалха.

44. 1954—1955 онуудта хартаабха болон овощной культурануудые тарижа ургуулха хүдөө ажахын машинануудые болон пропашной тракторнуудые үйлэдбэрилхэ талаар тус Тогтоолоор хараалагдаhан түсэбые дүүргэхэ хэрэг хангаха хэмжээ-ябуулгануудые баталха.

III.

1953 оной ургасаhаа хартаабха ба овощь бэлэдхэхэ, худалдан абаха гүрэнэй түсэб тухай, эдэ продуктнуудай бэлэдхэлэй сэнгүүдые дээшэлүүлхэ тухай

45. 1953 оной ургасаhаа хартаабха ба овощь бэлэдхэхэ, худалдан абаха гүрэнэй түсэбые иимэ хэмжээтэйгээр баталха:

а) хартаабхые колхозуудай уялгата тушаалгаар—2685 мянган тонно, МТС-үүдэй хүдэлмэриин түлөө натуротүлэбэреэр—534 мянган тонно, колхозуудай зээли бусаалгаар—240 мянган тонно, совхозуудай тушаалгаар—166 мянган тонно, тэрэ тоодо дээрэ дурсагдаhан оролгонуудhаа 200 мянган тонно сортовой хартаабха, колхозно айлнуудай ба индивидуальна бусад ажахынуудай уялгата тушаалгаар 2090 мянган тонно, бүхы дээрээ 5715 мянган тонно, тэрээнhээ гадна колхозуудhаа ба колхознигуудhаа худалдан абалгаар—1885 мянган тонно, бүхы дээрээ 7600 мянган тонно;

б) капуста—579,3 мянган тонно, hонгино—86,7 мянган тонно, үгэрсэ — 201,9 мянган тонно, морковь — 130,3 мянган тонно, столовын свёкло—114,2 мянган тонно, помидор—521,7 мянган тонно, бүхы дээрээ овощь 1634,1 мянган тонно, тэрээнhээ гадна, колхозуудhаа ба колхознигуудhаа худалдан абалгаар —668,4 мянган тонно, бүхы дээрээ 2302,5 мянган тонно.

1953 ондо гүрэнhөө урьhаар абаhан хартаабхые колхозуудай бусаан үгэлгэ, мүн урьhаар абаhан хартаабха бусаан үгэхэ талаар 1953 оной бэлэдхэлэй түсэбтэ оруулагдаhан, үнгэрhэн жэлнүүдэй үриие түлэлгэ хартаабхын түрүүшын хуряалгаhаа хэгдэхэ гэжэ тогтоохо.

46. Республиканuudай Министрнүүдэй Соведүүдые, крайисполкомуудые ба облисполкомуудые уялгалха гэбэл:

а) хартаабха ба овощь бэлэдхэхэ, худалдан абаха түсэбүүдые тус Тогтоолтой зохилдуулан баталха, декадна болзор соо районуудта ба бэлэдхэлэй организацинуудта хүргэхэ;

б) хартаабха ба овощь бэлэдхэхэ, худалдан абаха ябадалдань бэлэдхэлэй организацинуудта шухала туhаламжа үзүүлхэ, энэ тогтоолоор тодорхойлогдоhон хартаабха ба овощь бэлэдхэлэй худалдан абалгын түсэбүүдэй дүүргэлгэ хангаха;

в) гүрэнэй түсэбөөр хартаабха ба овощь абадаг нютагай торгнуудые, орснуудые ба бусад организацинуудые хүдөөгэй районуудта болон колхозуудта даалгаха.

47. Хартаабха ба овощние Центросоюзай худалдан абалга худалдан абалгын мүнөө байгаа сэнгээр хэгдэхэ, тиихэдэ үгэрсэ ба помидор худалдан абалга иимэ сэнгээр хэгдэхэ ёhотой гэжэ тогтоохо: тарилга хэдэг районуудhаа дулдыдан нэгэ тонно үгэрсын түлөө 450-hаа 1200 түхэриг хүрэтэр, 1 тонно помидорой түлөө—550-hаа 2000 түхэриг хүрэтэр.

СССР-эй Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерствотэй хамтадаа Центросоюз хартаабха болон овощь худалдан абаха типовой договорые арбан үдэрэй болзор соо баталха болоно.

Хартаабха ба овощь худалдан абаха договорнуудые колхозуудтай баталхадаа, худалдан абажа байгаа продукциин үнэ сэнгэй 25 процент хэмжээтэйгээр мүнгэнэй аванс үгэхэ эрхые Центросоюзда олгохо. Госбанк эдэ аванснуудые үгэхэ кредидүүдые эд хэрэглэгшэдэй кооперациин бэлэдхэлэй организацинуудта үгэхэ ёhотой.

48. Илангаяа город шадарай районуудай колхозуудта, мүн спиртын, крахмало-паточна, хатаалгын ба консервнэ промышленностиин зононуудта хартаабха ба овощь үйлэдбэрилгые саашадань хүгжөөхэ, тэдэниие ехээр бэлэдхэхэ зорилгоор:

а) тус Тогтоолой гарахын урда тээ тушаагдаhан хартаабха оруулалсаад, гүрэндэ тушаагдаха хартаабхын бэлэдхэлэй сэнгүүдые 1953 оной ургасаhаа эхилээд дээшэлүүлхэ, тэдэниие иигэжэ тогтоохо:

Московско, Горьковско, Брянска, Рязанска, Калининска, Смоленскэ, Кировскэ, Тульска, Ярославска, Молотовско, Владимирска, Ивановска, Орловско, Калужска, Свердловско, Курска, Воронежско, Костромской, Тамбовско, Вологодско, Омско, Псковско, Кемеровскэ, Ленинградска, Пензенскэ, Новгородско, Великолукска, Ульяновска, Новосибирскэ, Куйбышевска, Челябинска, Чкаловска, Иркутска, Курганска, Тюменскэ, Саратовска, Калининградска ба Томско областьнуудта, Татарска АССР, Башкирска АССР, Мордовско АССР, Чувашска АССР, Удмуртска АССР, Марийска АССР-тэ, Алтайска ба Красноярска хизаарнуудта, Украинска ССР-эй Киевскэ, Черниговскэ, Сумска, Харьковска, Полтавска, Каменец-Подольско, Винницкэ, Житомирско, Волынска, Ровенско, Тернопольско, Дрогобычска, Львовско, Станиславска, Черновицка ба Закарпатска областьнуудта, Белорусска ССР, Латвийска ССР, Литовско ССР ба Эстонско ССР-тэ тонно оройн хартаабхын түлөө 100 түхэриг, тиихэдэ июлиин 31 хүрэтэр тушаагаа hаа, тонно эртын хартаабхын түлөө—250 түхэриг, августын 1-hээ 15 хүрэтэр—200 түхэриг ба августын 16-hаа 31 хүрэтэр тушаагаа hаа—125 түхэриг хэмжээгэйгээр тогтоохо;

Амурска, Архангельска, Сахалинска, Читинскэ областьнуудта, Приморско хизаарта, Якутска АССР, Коми АССР ба Карело-Финскэ ССР-тэ тонно оройн хартаабхын түлөө 160 түхэриг, июлиин 31 хүрэтэр тушааhан байгаа hаа, тонно эртын хартаабхын түлөө—250 түхэриг, августын 1-hээ 15 хүрэтэр тушааhан байгаа hаа — 200 түхэриг ба августын 16-hаа 31 хүрэтэр тушааhан байгаа hаа—175 түхэриг хэмжээтэйгээр тогтоохо;

Азербайджанска ССР, Грузинска ССР, Армянска ССР, Туркменскэ ССР, Узбекскэ ССР, Таджикска ССР, Киргизскэ ССР, Казахска ССР, Молдавска ССР-тэ, Украинска ССР-эй Ворошиловградска, Днепропетровско, Запорожско, Измаильска, Кировоградска, Николаевска, Одесскэ, Сталинска, Херсонско областьнуудта, Астраханска, Грозненско, Крымскэ, Ростовско, Сталинградска областьнуудта, Краснодарска ба Ставропольско хизаарнуудта, Бурят-Монголой АССР, Дагестанска АССР, Кабардинска АССР ба Северо-Осетинскэ АССР-тэ тонно оройн хартаабхын түлөө 125 түхэриг, июлиин 31 хүрэтэр тушааhан байгаа hаа тонно эртын хартаабхын түлөө—250 түхэриг, августын 1-hээ 15 хүрэтэр тушааhан байгаа hаа—200 түхэриг ба августын 16-hаа 31 хүрэтэр тушааhан байгаа hаа—150 түхэриг хэмжээтэйгээр тогтоохо. СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй 1952 оной январиин 10-най № 122 Тогтоолоор тодорхойлогдоhон хартаабхын бэлэдхэлэй сэнгүүдые Хабаровска хизаарта хэбээрнь байлгаха.

Хартаабхын сортнуудай, томо жэжэ ба крахмалтай байhанай түлөө, мүн хартаабха гүрэндэ болзорhоо урид тушааhанай түлөө бэлэдхэлэй сэндэ мүнөө байгаа нэмэлтэнүүдые хэбээрнь үлээхэ;

б) энэ Тогтоолой гарахын урда тээ тушаагдаhан овощь оруулалсаад, уялгата тушаалгаар гүрэндэ колхозуудай тушааха овощиин бэлэдхэлэй сэнгүүдые 1953 оной ургасаhаа эхилээд дээшэлүүлхэ, тэдэниие иигэжэ тогтоохо:

тарилга хэдэг районуудhаа дулдыдан, нэгэдэхи сортын 1 тонно оройн овощиин түлөө: капуста 100-hаа 200 түхэриг хүрэтэр, hонгино 350-hаа 1000 түхэриг хүрэтэр, үгэрсэ 300-hаа 1000 хүрэтэр, морковь 130-hаа 300 түхэриг хүрэтэр, столовын свёкло 80-hаа 200 түхэриг хүрэтэр, помидор 350-hаа 1500 түхэриг хүрэтэр;

тушаалгын болзорhоо ба тарилга хэдэг районуудhаа дулдыдан, нэгэдэхи сортын 1 тонно эртын овощиин түлөө: эртын грунтовой капуста 120-hоо 625 түхэриг хүрэтэр, эртын үгэрсэ 500-hаа 1100 түхэриг хүрэтэр, грунтовой помидор 600-hаа 1500 түхэриг хүрэтэр, эртын отологдоhон морковь 180-hаа 500 түхэриг хүрэтэр, столовын отологдоhон свёкло 90-hээ 450 түхэриг хүрэтэр.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолоор хараалагдаhан городууд шадарай районуудай колхозуудhаа бэлэдхэлэй пунктнуудта уялгата ёhоор тушаагдадаг эртын ба оройн овощиин бэлэдхэлэй сэнгүүдтэ хэгдэхэ нэмэлтын хэмжээнүүдые 25-hаа 50 процент хүрэтэр хэмжээтэйгээр тогтоохо.

СССР-эй Финансын министерствотэй зүбшэлжэ, дабhалжа дараhан овощиин бэлэдхэлэй сэнгүүдые арбан үдэрэй турша дотор тогтоохыень СССР-эй Худалдаа наймаанай министерстводэ, Центросоюзда, СССР-эй Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерстводэ даалгаха;

в) худалдаа наймаанай сетьдэ, мүн бэлэдхэлэй пунктнуудта тушаагдаха хартаабха ба овощиин түлөө худалдаа наймаанай бэлэдхэлэй организацинуудтай тоосоо хэхэ талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй 1948 оной ноябриин 5-най № 4133 ба 1952 оной июлиин 7-ной № 3070 тогтоолнуудаар бүхы министерствонуудэй ба ведомствонуудэй совхозуудта хүтэлбэри хэхэ;

г) парниково-тепличнэ овощь, газаа таригдаhан эртын овощь ба эртын хартаабхые магазинуудта болон ниитын эдеэ хоолой предприятинуудта колхозуудай тушаахада, 25 процент хүнгэлэлтэтэйгээр розничнэ сэнгүүдээр тэдээнэй түлөө түлэгдэхэ гэжэ тогтоохо;

д) гүрэндэ уялгата тушаалгын тоодо оруулан сэхэ худалдаа наймаанай сетьдэ ба ниитын эдеэ хоолой предприятинуудта город шадарай зонын колхозуудай овощь сэхэ тушаалгые эмхидхэхэ гэжэ Центросоюзые, СССР-эй Худалдаа наймаанай министерствые, СССР-эй Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерствые, Правительстваар тогтоогдоhон город шадарай зонотой городуудай ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй гүйсэдкомуудые уялгалха.

Зөөхэ газарай холо ойрые хизаарлангүйгөөр, 25 процент хүнгэлэлтэ хэжэ, гүрэнэй розничнэ сэнгүүдээр худалдаа наймаанай сетьдэ ба ниитын эдеэ хоолой предприятинуудта город шадарай зононуудай колхозуудай сэхэ асарха шэнэ овощние түлэхэ талаар мүнөө байгаа гурим хэбээрнь байлгаха.

Дабhалжа дараhан овощь түлэхэ тиимэ лэ гуримые тогтоохо.

49. СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй 1947 оной июлиин 28-най № 2717 ба 1949 оной августын 8-най № 3390 Тогтоолнуудые зарим талаарнь хубилгажа, чесногой бэлэдхэлэй сэнгые килограммай 2 түхэриг 50 мүнгэ хэмжээтэйгээр, hонгинын худалдан абалгын эгээн ехэ сэнгые килограммай түхэриг 20 мүнгэ ба чесногой — 4 түхэриг хэмжээтэйгээр тогтоохо.

50. Колхозуудта хартаабха тариха талаар МТС-үүдэй хүдэлмэриин түлөө натуротүлэбэриин хэмжээе 1953 онhоо эхилээд баталха.

(Түгэсхэлынь 4-дэхи нюурта)

*) Тэрэ тоодо 1954 оной 1-дэхи кварталда 1000 штук.

СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ, КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДТЭ

1953—1955 онуудта колхозууд болон совхозуудта хартаабха ба овощь үйлэдбэрилгые дээшэлүүлхэ хэмжээнүүд ба тэдээниие бэлэдхэлгэ тухай

(Түгэсхэл)

Хартаабха тариха талаар энэ Тогтоолоор хараалагдаагүй машинно-тракторна станцинуудай бусад түхэлэй хүдэлмэринүүдэй түлөө натуротүлэбэриин хэмжээе баталха гэжэ СССР-эй Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерстводэ даалгаха.

51. Колхознигуудта капуста, морковь, столовын свёкло, помидор, һонгино ба үгэрсэ тариха талаар МТС-үүдэй хүдэлмэриин түлөө натуротүлэбэриин хэмжээе тогтоохо.

1953 ондо овощной культурануудые тариха талаар МТС-үүдэй хүдэлмэриин түлөө түлэбэриие тогтоогдоһон хэмжээгээр натураар гү, али элдэб түхэлэй хүдэлмэринүүд тушаа мүнөө байгаа тоосооной ёһоор мүнгөөр хэхэ эрхэ колхозуудта үгэхэ.

52. Уялгата тушаалгаар колхознигуудай ба бусад индивидуальна ажахынуудай тушаадаг хартаабхые хаа хаанагүй, тэрэ тоодо спиртын ба крахмало-паточна заводуудай зононуудтахи лавкануудта ба сельпогой складуудта таһаралтагүйгөөр тушаан абалга хангахыень Центросоюзые уялгалха.

53. Хартаабха ба овощь бэлэдхэхэ, буйлуулха, хадагалха талаар материально-техническэ база бэлэдхэхэ, заһабарилга хэхэ ябадал хангахые СССР-эй Эдеэ хоолой товарнуудай промышленностиин министерствые, Центросоюзые ба СССР-эй Худалдаа наймаанай министерствые уялгалха.

Техническэ база үргэдхэхэ, мүн складуудые, хадагалалгын газарнуудые заһабарилха, амһарта бэлэдхэхэ ябадалда шухала хэрэгтэй нютагай барилгын материалнуудые бэлэдхэхэ, зөөхэ хэрэгтэнь бэлэдхэлэй организацинуудта туһаламжа үзүүлхэ гэжэ республиканууд Министрнүүдэй Соведүүдые, крайисполкомуудые ба облисполкомуудые уялгалха.

54. Уялгата тушаалгын ба МТС-эй хүдэлмэриин түлөө натуротүлэбэриин тоодо оруулан бэлэдхэлэй пунктнуудта тушаагдаһан овощь ба хартаабха зөөжэ абаашаха гаргашануудые бэлэдхэлэй организацинууд колхозуудай транспортаар гү, али элсүүлэгдэһэн транспортаар зөөжэ абаашаа һаа, зөөжэ абаашаһан бүхы газарта автомобильна зөөлгэ тушаа тогтоогдоһон единэ тарифуудай хэмжээгээр колхозуудта гү, али элсүүлэгдэһэн транспортын эзэдтэ түлэхэ гэжэ тогтоохо.

Уялгата тушаалгын ба МТС-үүдэй хүдэлмэриин түлөө натуротүлэбэриин тоодо оруулан тушаагдаха хартаабха ба овощь бэлэдхэлэй, станци шадарай ба пристанска пунктнуудта зөөжэ абаашаха гаргашануудые бэлэдхэлэй организацинуудта түлэхэ нормонуудые хартаабхын талаар—тонны түлөө дунда зэргээр 18 түхэриг, овощиин талаар—19 түхэриг хэмжээтэйгээр тогтоохо.

Хартаабха ба овощь зөөжэ абаашаха гаргашануудые бусааха дифференцированнэ нормонуудые СССР-эй Худалдаа наймаанай министерствотэй ба СССР-эй Финансын министерствотэй зүбшэлжэ, областьнууд, хизаарнууд ба республиканууд хоёр неделиин турша дотор тогтоохыень Центросоюзда даалгаха.

55. Хартаабха болон овощиие бэлэдхэлэй пунктнуудта шэрэлгэдэ хабаадуулагдаһан колхозуудай болон бусад автотранспортые бензинээр, тоһодохо материалнуудаар хангаха хэрэгые Центросоюзда ба СССР-эй Эдеэ хоолой товарнуудай промышленностиин министерстводэ даалгаха. Колхозуудта бензин ба тоһодолгын материалнуудые оптово-отпускной сэнгээр табиха.

Тус зорилгонуудта хэрэглэгдэхэ бензиниие СССР-эй Госплан уридшалан таһалха ёһотой.

56. Худалдан абаха дээдэ зэргын сэнгээр Центросоюзай абаһан хартаабха ба овощиие гүрэнэй организацинуудта тэрэл сэнгээрнь худалдаха, зүгөөр СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй 1952 оной июлиин 7-ной № 3071 тогтоолоор хараалагдаһан нэмэлтэтэй дээдэ зэргын сэнһээ халихагүй зэргэтэй.

Худалдаа наймаанай хүнгэлэлтэнүүдэй ба оптово гаргашануудай нормые хаяһанай һүүлээр гүрэнэй розничо сэнгүүд ба гүрэнэй организацинуудта Центросоюзай оруулһан хартаабха болон овощиин сэнгүүд хоёрой хоорондохи илгаань хартаабха ба овощь худалдажа, нэмэлтэ түлэбэри бюджедтэ худалдаа наймаанай организацинуудай түлэлгэ зохихо хэмжээгээр багадхан бүглэгдэхэ болоно.

57. Хартаабха ба овощь гүрэндэ уялгата бэлэдхэлээр ба МТС-эй хүдэлмэриин түлөө натуротүлэбэреэр урда жэлнүүдтэ байһан колхозуудай бүхы үриие 1953 оной январиин 1-нэй байдалаар үгы хэхэ.

Гүрэндэ хартаабхын уялгата бэлэдхэлээр колхознигуудай, хүдэлмэришэдэй, албахаагшадай болон бүхы граждануудай ажахын урда жэлнүүдэй үриие үгы болгохо.

58. Город шадарай районуудай колхозуудта ба спиртын, крахмало-паточна, хатаалгын ба консервнэ промышленностиин зононуудай колхозуудта хэрбээ бүхы тарилгын талмайн 10—15 процентдэнь хартаабха ба овощь таридаг байбалынь, гүрэндэ тарял уялгата ёһоор тушаалгые 25 процентээр, хэрбээ тарилгын талмайн 15 процентһээ дээшэдэнь хартаабха ба овощь таридаг байбалынь—50 процентээр 1953 оной ургасаһаа эхилээд багадхаха. Хэрбээ колхозууд бүхы тарилгын талмайн 20 процентһээ дээшэдэнь хартаабха ба овощь таридаг байбалынь, гүрэндэ уялгата ёһоор тарял тушаалгаһаа тэдэниие бүхыдэнь сүлөөлхэ.

Тарял тушаалгаар колхозуудта дээрэ хэлэгдэһэн хүнгэлэлтэнүүдые ямар ушарта үгэхэб гэхэдэ, үнгэрэгшэ жэлдэ колхозууд уялгата ёһоор гүрэндэ хартаабха ба овощь тушаалгые, МТС-эй хүдэлмэриин түлөө хартаабха ба овощиин натуротүлэбэриие дүүргэһэн, гүрэнһөө уриһаар абаһан хартаабхаяа бусааһан байха ёһотой.

Хэрбээ колхозуудай энэ жэлдэ гүрэндэ тарял тушаалгаяа дүүргэһэн байгаа һаа, уялгата ёһоор тарял тушаалгын хүнгэлэлтые удаадахи жэлдэнь үгэхэ.

59. Москва, Ленинград городуудай ба Донбассай городуудай дүтэ шадарай районуудай колхозуудта, мүн бусад районуудай хартаабха ба овощь таридаг шэглэлтэй болоһон колхозуудта тогтоогдоһон үнэ сэнһээ 40 процент буулта хэжэ, гүрэнэй складуудһаа единэ розничо поясной сэнгүүдээр ороохо худалдаха, тиихэдээ уялгата тушаалгаар ба МТС-эй хүдэлмэриин түлөө натуротүлэбэридэ оруулан тушаагдаһан хартаабха ба овощиин 10 центнер бүхэнэй түлөө нэгэ центнер ороохо үгэхээр, Дунда Азиин, Хойто Кавказай, Закавказьеын, Хабаровска хизаарай ба Крымскэ областиин районуудта хартаабха ба овощиин 5 центнер бүхэнэй түлөө нэгэ центнер ороохо үгэжэ тоосоо хэхэ.

Хартаабха ба овощь тушааһанай түлөө колхозуудта үгтэхэ байһан ороохо колхозуудай дураар энэ жэлэй уялгата ёһоор гүрэндэ тарял тушаалгын ба МТС-эй хүдэлмэриин түлөө натуротүлэбэриин тоосоондо оруулагдаха гү, али хэрбээ тарял тушаалгаар ба натуротүлэбэреэр түсэбөө дүүргэһэн байгаа һаань, удаадахи жэлэй тоосоондо оруулагдаха.

Хартаабха ба овощь тарилгаар мэргэжэһэн колхозуудта тарял худалдалгын лимит жэлэй 10 миллион пүүд хүрэтэр тогтоохо.

Гүрэндэ уялгата ёһоор тушаалгын ба МТС-эй хүдэлмэриин түлөө натуротүлэбэриин тоосоондо хартаабха ба овощь оруулһанай түлөө ороохо худалдагдаха, хартаабха ба овощь тарилгаар мэргэжэһэн колхозуудай список республиканудай Министрнүүдэй Соведүүд, крайисполкомууд ба облисполкомууд нэгэ һарын болзор дотор СССР-эй Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерствын баталамжада табиха.

60. Пензенскэ областиин Бессоновско районой, Горьковско областиин Арзамасска районой, Ярославска областиин Ростовско районой, Рязанска областиин Спасска районой, Брянска областиин Погарска районой, Курска областиин Борисовска районой, Ворошиловградска областиин Марковска районой, Украинска ССР-эй Черниговскэ областиин Комаровско районой, Харьковска областиин Балаклейскэ районой, Днепропетровско областиин Павлоградска районой колхозуудта 1953 онһоо эхилээд гүрэндэ уялгата ёһоор тушаадаг һонгино ба контрактациин договороор тушаадаг лук-севок, һонгинын үрһые гүрэндэ уялгата ёһоор тарял тушаалгын ба МТС-эй хүдэлмэриин түлөө натуротүлэбэриин дүүргэлтын тоосоондо дооро заагдаһан эквивалентээр оруулха:

1 тонно репчато һонгинын түлөө 4 центнер ороохо,
1 тонно лук-севогой түлөө — 8 центнер ороохо,
һонгинын 1 центнер үрһэнэй түлөө—10 центнер ороохо.

Гүрэндэ тарял тушаалгын орондо хэгдэхэ дээрэ заагдаһан тоосоое энэ жэлдэ хэхэ, хэрбээ тарял тушаалгын түсэбэй энэ жэлдэ дүүргэгдэһэн байгаа һаа, ерэхэ жэлэй тушаалтын тоосоондо оруулха.

61. Город шадарай районуудай колхозуудта ба спиртын, крахмало-паточна, овощь хатаалгын ба консервнэ заводуудай түүхэй эд үгэдэг зононуудай колхозуудта хартаабха ба овощь уялгата ёһоор гүрэндэ тушаалгаяа ба МТС-эй хүдэлмэриин түлөө натуротүлэбэриие дүүргэһэнэй һүүлээр хэрбээ тэдэнэй худалдан абалгын-захын сэнгээр хартаабха ба овощь худалдабал, тэдээндэ ашаа тээлгын автомашинануудые иимэ тоосоогоор худалдаха: худалдагдаһан 75 тонно хартаабхын түлөө гү, али 30 тонно репчато һонгинын түлөө, үгышье һаа 50 тонно бусад овощиин түлөө —1 автомобиль.

Дээрэ заагдаһан условёор 1953 ондо колхозуудта 10 мянган ашаанай автомобиль худалдаха эрхэ Центросоюзда олгохо. Тус машинанууд 1954 оной түрүүшын хахадта колхозуудта үгтэхэ ёһотой.

Дээрэ заагдаһан тооной автомобильнуудые 1954 оной нэгэдэхи кварталда Центросоюзда үгэхые СССР-эй Госплан хараадаа абаха.

62. Хартаабха болон овощной культурануудай үрһэ бэлэдхэхэ талаар байһан дутуунуудые усадхахыень, 1953 оной ургасаһаа эхилээд колхоз, совхоз бүхэн хартаабхын һайн шанартай өөрын үрһэ хэрэгтэй хэмжээгээрнь бэлэдхэхэ талаар, нютаг нютагтаа эдеэшэдэг культурануудай эрхим һайн овощной үрһэнүүдээр өөрыгөө хангаха базануудые республика, хизаар ба область бүхэнэй бии болгохо талаар зохихо хэмжээнүүдые абахыень СССР-эй Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерствые, СССР-эй Совхозуудай министерствые, республиканудай Министрнүүдэй Соведүүдые, крайисполкомуудые ба облисполкомуудые уялгалха.

1953 онһоо эхилээд хартаабхын үрһэнэй фондые бэлэдхэлгэ хадаа шэлэгдэмэл сортовой үрһэнүүдээр, тарилгын агротехническэ нормонуудые үндэһэ болгон, нэн түрүүн үрһэнэй участогуудай ургасаһаа хэгдэхэ гэжэ тогтоохо. Хэрбээ үрһэнэй участогуудһаа абтаһан хартаабхын хүрэхэгүй байгаа һаа, гүрэндэ хартаабха тушаалгын түсэбэй дүүргэгдэхэһээ урид хартаабхын эгээн һайнаар ургаһан участогуудһаа үрһэ хааха. Страховой болон бусад фонднуудта хартаабха хаалгые гүрэндэ уялгата ёһоор хартаабха тушаалгын ба МТС-эй хүдэлмэриин түлөө натуротүлэбэриин дүүргэгдэһэнэй һүүлээр хэхэ. Ерэхэ жэлэй тарилгын түсэбые дүүргэхын тула хартаабхын үрһэ хаалгые колхозууд ба совхозууд бүхэндэ хартаабхын ниитэ хуряалгатай хамта эхилхэ, мүн нэгэ һарын болзорһоо алад гарангүй энэ хэрэг дүүргэгдэхэ зэргэтэй.

Колхозууд ба совхозуудта тогтоогдоһон тарилгын түсэбэй ёһоор, тарилгын агротехническэ нормонуудые үндэһэ болгон хартаабхын үрһэ хаалгын түсэбые СССР-эй Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерствын зүбшэлөөр колхозууд ба совхозуудта ургаса хуряалгын эхилхэһээ урид хүргэхыень республиканудай Министрнүүдэй Соведүүдые, крайисполкомуудые ба облисполкомуудые уялгалха.

63. Уялгата тушаалгын ба МТС-эй хүдэлмэриин түлөө натуротүлэбэриин тоосоондо үрһэнэй рассаднигуудтай колхозуудай гүрэндэ тушааһан 1 тонно нэгэдэхи категориин сортовой хартаабхые 2 тонно оруулаа гэжэ тоолохо, мүн хоёрдохи категориин сортовой хартаабхые—нэгэ тонно хахад оруулаа гэжэ тоолохо.

Үрһэнэй рассаднигуудтай колхозуудай уялгата ёһоор гүрэндэ хартаабха тушаалгын хэмжээе багадхаха тухай СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй 1949 оной мартын 24-нэй № 1200 тогтоолой 9-дэхи пунктые хүсэеэ гээһэн дээрэ тоолохо.

64. 1953 оной ургасаһаа гол овощной культурануудай сортовой үрһэ бэлэдхэлгын түсэбые иимэ хэмжээтэйгээр баталха: капуста—550 центнер, үгэрсэ—8000 центнер, помидор — 400 центнер, һонгино—8200 центнер, морковь — 5 мянган центнер, столовын свёкло — 4500 центнер.

Владимирска, Воронежско, Курска, Рязанска, Брянска, Пензенскэ, Горьковско ба Черниговскэ областьнуудта 1953 ондо үгэрсын элдэб сортнуудай үрһэ бэлэдхэлгые иимэ хэмжээндэ хүргэхэ: «муромска» 1030 центнер хүрэтэр, «вязниковско» 710 центнер хүрэтэр, «неросимый» 1030 центнер хүрэтэр ба «нежинскэ» 520 центнер хүрэтэр.

СССР-эй Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерство хоёр неделиин болзор дотор заагдаһан овощной культурануудай сортовой үрһэ бэлэдхэхэ түсэбые областьнууд, хизаарнууд ба республиканудта хүргэхэ, тэрэшэлэн бусад овощной культурануудай үрһэ бэлэдхэлгын түсэбые тогтоохо.

IV.

Хартаабха ба овощёор колхозно худалдаа наймаа дэлгэрүүлхэ тухай

65. Городууд ба промышленна центрнүүдэй хүн зониие хартаабхаар ба овощёор хангалгые һайжаруулха, колхозуудай ба колхознигуудай доход абалгые дээшэлүүлхэ зорилгоор хартаабха ба овощиин худалдаа наймаа үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, тиин гүрэндэ хартаабха тушааха талаар уялгануудаа колхозуудай дүүргэһэнэй, үрһэнэй фонднуудые хааһанай һүүлээр үлүү гараһан хартаабха, мүн район соо бүхы дээрэнь хартаабха ба овощь бэлэдхэлэй түсэбые дүүргэлгэһээ дулдыдангүйгөөр, гүрэндэ овощь тушаалгын һарын түсэбүүдые колхозуудай дүүргэһэнэй һүүлээр—үлүү гараһан овощиие тэрэшэлэн рынок дээрэ һаадгүйгөөр худалдаха, эд хэрэглэгшэдэй кооперациин организацинуудта, комиссида худалдаха гү, али тушааха эрхые колхозуудта үгэхэ.

66. Колхозно рыногууд, станци шадарай ба пристанска пунктнууд дээрэ палатканууд ба магазинуудые, мүн хартаабха болон овощь саг зуура хадагалха складай байрануудые саг зуура ашаглахаар колхозуудта үгэжэ, үлүү гараһан хартаабха болон овощь худалдаха ябадалдань колхозуудта туһалхые республиканудай Министрнүүдэй Соведүүдые, крайисполкомуудые ба облисполкомуудые уялгалха.

67. Колхозуудтай договор хэжэ тогтооһон сэнгүүдэй ёһоор, мүн эд хэрэглэгшэдэй кооперациин организацинуудта комиссионно шангые колхозуудай түлэлгэтэйгөөр, колхозно рыногууд дээрэ худалдахын тула хартаабха ба овощь комиссида колхозуудһаа абахыень Центросоюзые уялгалха.

Худалдан абалгын-захын сэнгүүдээр худалдан абтаһан продукциие гүрэнэй организацинуудта худалдаха үедэ ниитэ бэлэдхэлэй ба административно-захиргаанай гаргашануудые эд хэрэглэгшэдэй кооперациин бэлэдхэлэй организацинуудта түлэхэ ябадалда наценкэ хэхэ талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй 1952 оной июлиин 7-ной № 3071 Тогтоолоор хараалагдаһан нормонуудай, мүн СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй 1952 оной июлиин 7-ной № 3070 Тогтоолоор тодорхойлогдоһон, оптово ба розничо худалдаа наймаанай организацинуудай гаргашын нормонуудай хэмжээгээр комиссионно шангай хэмжээе тогтоохо.

68. Городуудта, хүдэлмэришэнэй посёлогуудта ба городской колхозно рыногууд дээрэ магазинуудай, складуудай, базануудай, овощь болон хартаабха хадагалха газарнуудай байха байрануудые эд хэрэглэгшэдэй кооперациин организацинуудта үгэхыень республиканудай Министрнүүдэй Соведүүдые, крайисполкомуудые ба облисполкомуудые, горисполкомуудые ба райисполкомуудые уялгалха.

69. Зам харилсаанай министерствые, Далайн ба гол мүрэнэй флодой министерствые, СССР-эй Автомобильна транспортын ба шоссейнэ харгынуудай министерствые уялгалха гэбэл:

а) ашаануудые асархадань хартаабха ба овощь зөөхэ вагонууд болон баржануудые колхозуудта, совхозуудта, эд хэрэглэгшэдэй кооперациин организацинуудта түсэбһөө гадуур үгэхэ;

б) түргөөр ябаха товарна поезднуудаар зөөхын тула эртын овощь ба хартаабха тушаан абаха;

в) эльгээгшэдтэй договорнуудые баталжа, хартаабха ба овощь автомобильна транспортаар түмэр замуудай станцинуудта ба розничо сетьдэ зөөжэ абаашалга хангаха.

Түмэр харгынуудай хүдэлмэриин дүнгүүдые гаргахадаа, ашаа зөөлгын холо ойрын дунда зэргын бодото хэмжээнһээ хартаабха ба овощь зөөхэ холын дунда зэргын хэмжээнэй үлүү гараһаниие хаһаха.

Хартаабха ба овощь тушааха талаар гүрэнэй үмэнэ уялгануудаа дүүргэһэн тухай, сентябриин 1-нэй һүүлээр — хартаабхын үрһэнэй фонднуудые хааһан тухай хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй районно управленинүүдэй справкын байгаа һаань, колхозуудта түмэр замай, далайн, гол мүрэнэй ба автомобильна транспорт үгтэхэ болоно.

70. СССР-эй Финансын министерствые иигэжэ уялгалха:

а) городой газаа тээ худалдахын тула комиссида абтаһан хүдөө ажахын продуктнуудай түлөө колхозуудтай тоосоо хэхын тула Госбанкын кредитүүдые продукциин договорно өөрынь үнын 50 процент хэмжээтэйгээр эд хэрэглэгшэдэй кооперациин организацинуудта олгохо;

б) городуудта ба хүдэлмэришэнэй тосхонуудта хартаабха болон овощиин розничо худалдаа наймаа хүтэлбэрилхэ талаар административно-захиргаанай ба складской аппарадай штадые, мүн Центросоюзда 1953 ондо баталагдаһан административно-захиргаанай албахэгшэдэй штадһаа гадуур складуудай, базануудай, хадаталалгын газарнуудай ба хүдөө ажахын продуктнуудые буйлуулха пунктнуудай штадые Центросоюзай табиһанай ёһоор баталха.

71. Колхозуудтай ба эд хэрэглэгшэдэй кооперациин организацинуудтай договорнуудые хэжэ, түмэр замай станцинуудта, гол мүрэнэй ба далайн пристаньнүүдтэ ба портнуудта, колхозно рыногуудтэ, эд хэрэглэгшэдэй кооперациин розничо сетьдэ овощь ба хартаабхые Союзсельхозавтотрансын автотранспортаар ба союзна республиканудай автотранспортаар зөөхэ гэжэ СССР-эй Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерствые, союзна республиканудай Министрнүүдэй Соведүүдые уялгалха.

***

Тус Тогтоолой табиһан зорилгонуудые амжалтатайгаар дүүргэлгэ хартаабха ба овощь үйлэдбэрилгые хүгжөөхэ талаар хэмжээ-ябуулгануудые советскэ ба хүдөө ажахын органуудай, колхозуудай, МТС-үүдэй ба совхозуудай бэелүүлгэдэ партийна организацинуудай эмхидхэлэй ажал-ябуулгые шангадхаха гээшэ партиин обкомуудай, крайкомуудай, союзна республиканудай компартинуудай ЦК-нуудай, партиин райкомуудай ба хүдөөгэй партийна эхин организацинуудай шухала зорилгонь мүн гэжэ тоолохо. Парторганизацинууд хадаа энэ Тогтоолые колхознигуудай, МТС-үүдэй ба совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдэй дунда үргэнөөр тайлбарилан танюулха, хартаабхын ба овощиин ургаса хуряалгые бүхы хэмжээгээр дээшэлүүлхын түлөө, эдэ культурануудай валовой болон товарна продукциие ехэдхэхын түлөө социалистическэ мүрысөө тэдэнэй дунда эмхидхэхэ ёһотой.

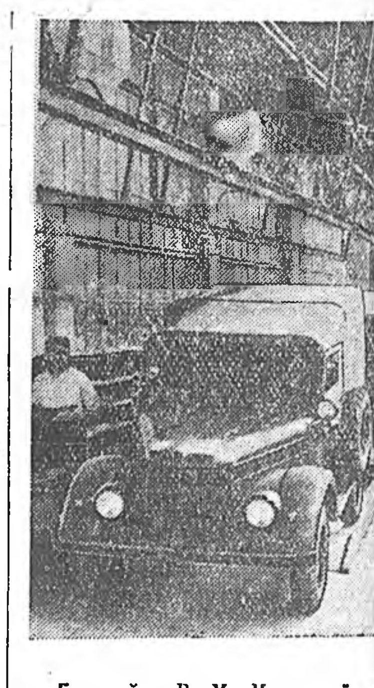

Горький. В. М. Молотовой нэрэмжэтэ автозавод дээрэ «ГАЗ—69» гэжэ шэнэ автомобиль байгуулагдаа. Энэ машина заводской ба гүрэнэй тур... гын үедэ эрхим һайн шанараа хар... лаа. Энэ машина элһэтэй, саһа... намагтай, хадатай газарнуудые ... мээр дабадаг юм. Тэрэ хадаа час... -90 километр хүрэтэр ябажа шад... байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «ГАЗ—69» гэжэ ав... томобильнуудые хабсаруулгын ... соо.

ТАСС-эй фотохроник...

АЙМАГАЙ ГАЗЕТЭНҮҮДҺЭ...

Түсэбөө 142 процент дүүргэбэ

Республикын загаһа барил... олохон колхозууд даалгаба... дүүргэхын ба үлүүлэн дүүргэ... түлөө бүхы хүсэеэ элсүүлэн хү... мэрилнэ.

Сентябриин 22-ой байдал... «Байкал» колхоз загаһа барил... гурбадахи кварталайнгаа даалга... ри дүүргээд, хүдэлмэреэ үргэ... лүүлжэ байна. Мүн Кабанскын ... гаһанай заводой бригаданууд ү... амжалта туйлана. Жэшээлхэдэ, ... хэр Зюбинэй хүтэлбэрилдэг бр... дын коллектив зунай үедэ заг... бариха даалгабаряа 142 проц... дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур ... пүүд эрхим шанартай загаһа ... рэндөө тушаагаа гэжэ Кабанск... аймагай «Сталинский путь» га... бэшэнэ.

Мүнөө колхозуудай ба заг... най заводой загаһа барилгын б... гадануд үбэлдэ бэлэдхэлэй хү... мэри эршэмтэйгээр ябуулжа ба...

Колхозой олзо бүри ургана

Ниитын адуу малай ашаг шэ... ажахын бусад һалбаринуудай ... доход үгэлгые улам дээшэлүүл... тулада республикын колхоз б... оролдоно.

«Улаан Оронго» колхозой ... доход энэ жэлэй түрүүшын хах... та нёдондо жэлэйхидэ орходоо ... лээд ехээр ургаһан байна. Жэш... хэдэ, 1953 оной түрүүшын хаха... тус колхоз 182 мянган түхэриг ... баагдадаггүй фонддоо оруу... Колхоз нооһо хайшалалгые, шүб... най фермын ашаг үгэлгые дээ... лүүлһэнэй, огород тарилгые үр... хэһэнэй ашаар энэ амжалта туй... гэжэ Иволгын аймагай «Крас... Иволга» газетэ тэмдэглэнэ.

Мүн тэрэшэлэн тус аймагай ... ое Марта», Маленковой, Крущё... Андреевэй нэрэмжэтэ колхоз... өөһэдынгөө ажахыһаа олзо до... абалгые дээшэлүүлжэ байна.

Малда дулаан байра

Малые дулаан ба һаруул б... раар хангаха ябадал малай үб... жэлгые һайнаар үнгэргэлгын ... гэ шухала услови мүн г... һайнаар мэдэһэн «Первое М... колхозой правлени малай байр... барилгые эрхилхэ саг үргэлжэ... рилгын тусхай бригада бүридх... юм, гэжэ Закаменай аймагай «... каменская правда» газетэ бэш... Һүүлэй үедэ тус бригада тула... байха типовой 2 ба хурьгадай б... рануудые барижа ашаглалгада ... шааһан байна.

Ажалта үдэртэ тарял хубаана

Манай республикын зарим ту... колхозууд тарял хуряалгын ба... рэндэ тушаалгын хүдэлмэриие ... жалтатайгаар дүүргээд, колхоз... гуудай ажалта үдэртэ авансаар ... ряа хубааж захалаа.

Дзержинскиин нэрэмжэтэ кол... гүрэндэ тарял тушааха даалга... ряа үни хада дүүргээд, колхоз... гуудай ажалта үдэртэ дүрбэ—д... бэн зуун грамм тарял хубааж б... на гэжэ Тарбагатайн аймагай «П... беда» газетэ бэшэнэ.

Редакторай орло...
Д. Л. ЛОБСАНОВ

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—23, заместителя редактора— 7-35, отв. секретаря—3-23, партийной жизни, сельского хозяйства—10.17, пропаганды в переводов—6-84, культуры и быта, промышленности —4-52, мест. информации и писем—11.05. Для междугородных переговоров—16.

Н—00639.

Типография отдела издательств и полиграфической промышленности Министерства культуры БМАССР.